

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Aantekeningen over Onderwijs in Suriname

Bijdrage aan "Investing Today, Transforming Tomorrow" Phase 2

Pieter van der Hijden, Marco Ligtvoet, Dereyl Wazir

Paramaribo, 3 juni 2026

ECOIS is een samenwerkingsverband voor Onderwijs en Innovatie in Suriname. Al twintig jaar zijn de ECOIS-partners als toeschouwer, deelnemer, organisator of adviseur betrokken bij ideeën, initiatieven, voorstellen, tenders, projecten, programma's en evaluaties in het Surinaamse onderwijs. Bij deze leveren wij graag een bijdrage aan het evenement "Investing Today, Transforming Tomorrow" Phase 2.

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International.
To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Inhoudsopgave

1. Achtergrond	3
2. Investing today.....	4
2.1. Historische ontwikkeling	4
2.2. UN Sustainable Development Goals (SDGs).....	7
2.3. Industrial Baseline Study	12
2.4. Investing today, transforming tomorrow: phase 1	14
3. Transforming tomorrow	16
3.1. Visie	16
3.2. Missie.....	18
3.3. Implementatie	20
4. Bijlagen.....	21
4.1. Bijlage 1: Analyse Sectorplan Onderwijs 2004-2008	21
4.2. Bijlage 2: Analyse Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname 2024-2031	21
4.3. Bijlage 3: Vergelijking Sectorplan Onderwijs 2004-2008 en Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031	21
4.4. Bijlage 4: Analyse Industrial Baseline Study 2018.....	21

1. Achtergrond

ECOIS is een samenwerkingsverband voor Onderwijs en Innovatie in Suriname. Al twintig jaar zijn de ECOIS-partners al dan niet in ECOIS-verband betrokken als toeschouwer, deelnemer, organisator of adviseur bij ideeën, initiatieven, voorstellen, tenders, projecten, programma's en evaluaties in het Surinaamse onderwijs.

De Regering van Suriname wil komen tot "Unlocking Human Capital as the Engine for Growth in Suriname" en organiseert daartoe de conferentie "Investing Today, Transforming Tomorrow", verdeeld over twee bijeenkomsten (phase1 en phase 2). Phase 1 vond plaats op 8 en 9 april 2026; phase 2 staat gepland voor 8, 9 en 10 juni 2026.

ECOIS wil hier graag een steentje aan bijdragen. Dat doen we door middel van deze aantekeningen:

- Investing today
 - Historische ontwikkeling
 - UN Sustainable Development Goals (SDGs)
 - Industrial Baseline Study
 - Investing today, transforming tomorrow: Phase 1
- Transforming tomorrow
 - Visie
 - Missie
 - Implementatie

We maken gebruik van bestaande en openbare bronnen; eventueel zijn deze via ECOIS op te vragen. Sommige bronnen hebben we laten analyseren door Artificial Intelligence, i.v. ChatGPT. De complete dialogen vindt u terug in de bijlagen.

2. Investing today

We beginnen met een reflectie over de ontwikkeling die de visie op onderwijs in Suriname heeft doorgemaakt; we memoreren wat de ook door Suriname geaccordeerde UN Sustainable Development Goals (SDGs) op onderwijsgebied willen realiseren en hoe het daarmee volgens internationaal onderzoek in Suriname gesteld is; we halen de Industrial Baseline Study van de olie-industrie erbij omdat die ruim aandacht besteedt aan het onderwijs in Suriname; we komen met een summary van de o.i. belangrijkste lessen uit Phase 1 van de conferentie zoals blijkt uit de gepubliceerde slides.

2.1. Historische ontwikkeling

Het onderwijs in Suriname een complex systeem. Je hebt te maken met, zeg maar, 600 scholen, 1200 schoolleiders, 6.000 schoollokalen, 12.000 onderwijsprofessionals, 60.000 leerlingen. Definieer je het wat ruimer (life long learning!) dan kun je zelfs de hele bevolking meerekenen: 600.000. Processen beslaan vele jaren, veranderen gaat moeizaam, maar de politieke werkt met termijnen van vijf jaar. Het onderwijs heeft zodoende belang bij een visie die breed gedeeld wordt en overeind blijft, ook bij politieke wisselingen.

Het streven naar een duurzame onderwijsvisie bestaat al sinds de tijd van de zogenoemde Sectorplannen. We hebben ons archief nog eens doorgelicht en troffen over de afgelopen twintig jaar ruim veertig oude geschriften aan (zie tabel, stukken online beschikbaar via info@ecois.sr). We focussen op één van de eerste, het **Sectorplan Onderwijs 2004-2008** en een van de laatste, het **Nationaal Onderwijs Beleidsplan 2024-2031** die we aantreffen. Zitten daar verschillen tussen?

Tabel: ECOIS archiefstukken over onderwijsbeleid Suriname

jaartal	titel
_z.d.	Afstandsonderwijs urgent voor leerlingen in Suriname, H. Ori
_z.d.	Beroepsprofielen voor het onderwijs in Suriname
_z.d.	Burgerinitiatief voor Participatie en Goed Bestuur: Voor onze toekomst: Onderwijs
_z.d.	Samenvatting operationele strategie per land: Suriname
2004	Sectorfondsen Operationele Richtlijnen
2004	Basic Education Improvement Project: Beknopte informatie over het MINOV/IDB Project Verbetering Primair Onderwijs
2004-2008	Sectorplan Onderwijs
2005	Strategic Planning and Implementation for Distance Education at the Anton de Kom University of Suriname

jaartal	titel
2005-2007	Project Suriname Onderwijs Netwerk
2006	Action Plan for the Implementation of the Basic Education Cycle Reform
2006	Design of a competitive fund for school improvement and innovation
2006	Support the Establishment of a New Basic Education Cycle
2006	VLIR-UOS Programming Mission Report
2008	Het schoolwerkplan voor de klassen 1 en 2 van de 11-jarige basisschool: de leergebieden en de tussendoelen
2008	Programma Operationeel Plan (POP) PROGRESS; Periode 2008-2010 (Programma Effectievere Scholen Suriname)
2008	Samenvatting Eindrapport Resultaten 5 jaar monitoring LEARN 2003-2007 (Leerling- en Ervaringsgerichte Aanpak in het Surinaams Regulier Nationaal basisonderwijs)
2008	Verslag Suriname en OLPC (One Laptop Per Child)
2009	Ecois eindrapportage haalbaarheidsstudie
2009	Landenmodule Suriname; Nuffic
2009	Nieuw sectorplan onderwijs in de maak
2009	Positionering van een duurzaam systeem voor de professionalisering van het onderwijspersoneel in Suriname;
2010-2014	Sectorplan Onderwijs
2011	Het speciaal onderwijs in de stijgers
2011	Op weg naar een curriculum voor het basisonderwijs; curriculum raamwerk en leerlijnen
2011	Proeve van inventarisatie van de Surinaamse onderwijsregelgeving
2011	Regional Strategy for C@ribNET: Provision of Blueprints for the Development and Implementation of National Research and Education Networks (NRENs)
2012	De Nieuwe Leerkracht; voorstel tot gefaseerde vernieuwing van de opleiding;
2012	Effectieve scholen; Een studie naar kenmerken van het onderwijssysteem en leerprestaties van kinderen in het gewoon lager onderwijs in Suriname
2013	ICT in Education: Report of current status e-Education worldwide and specifically in Suriname (Situational analysis)
2013	The Education System of Suriname; a TVET Overview
2014	Nationaal Strategisch Beleidsplan voor ICT in het Onderwijs

jaartal	titel
2014	Pedagogische Instituten, de sleutel voor duurzame verbetering onderwijskwaliteit
2014	Report of current status of ICT in Education
2016-2020	Stabilisatie- en herstelplan
2017-2021	Ontwikkelingsplan
2019	BEIP; het curriculum op weg naar 2020
2020	Suriname, Covid-19 en afstandsonderwijs
2021	Preliminary Summary Beleidsdocument Onderwijsvernieuwing
2021	Wat is onderwijs ons werkelijk waard? Naar een proactief onderwijsbeleid. Oratie Henry Ori.
2023	Eindverslag onderwijscongres
2023	Enquête Onderwijs Binnenland
2024	Van silhouet naar stralend gelaat; een inspirerend betoog voor onderwijsvernieuwing in Suriname
2024	Verslag van de Workshop "Een Distance Learning Division voor MINOWC"
2024-2031	Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname
2025-2035	Nationaal Multisectoraal Early Childhood Development (ECD) beleid Republiek Suriname 2025 –

We hebben beide rapporten aan het Artifiiaal Intelligence programma ChatGPT voorgelegd en ook gevraagd wat de belangrijkste verschillen tussen beide zijn. De volledige dialogen met ChatGPT zijn in de bijlagen opgenomen.

"De verschillen tussen het Sectorplan Onderwijs 2004–2008 en het Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname (NOBS) 2024–2031 zijn behoorlijk fundamenteel. Ze gaan niet alleen over andere beleidsmaatregelen, maar weerspiegelen ook een andere visie op onderwijs, een andere rol van de overheid en een andere maatschappelijke context.

De kern van het verschil is:

- het sectorplan 2004–2008 is vooral een klassiek moderniserings- en beheersplan;
- het NOBS 2024–2031 is veel meer een transformatieplan rond inclusie, competenties en maatschappelijke ontwikkeling."

In één zin samengevat: **Het sectorplan 2004–2008 probeert vooral het bestaande onderwijssysteem beter te laten functioneren; het NOBS 2024–2031 probeert het onderwijs fundamenteel te herdefiniëren rond inclusie, competenties, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke transformatie.**

2.2. UN Sustainable Development Goals (SDGs)

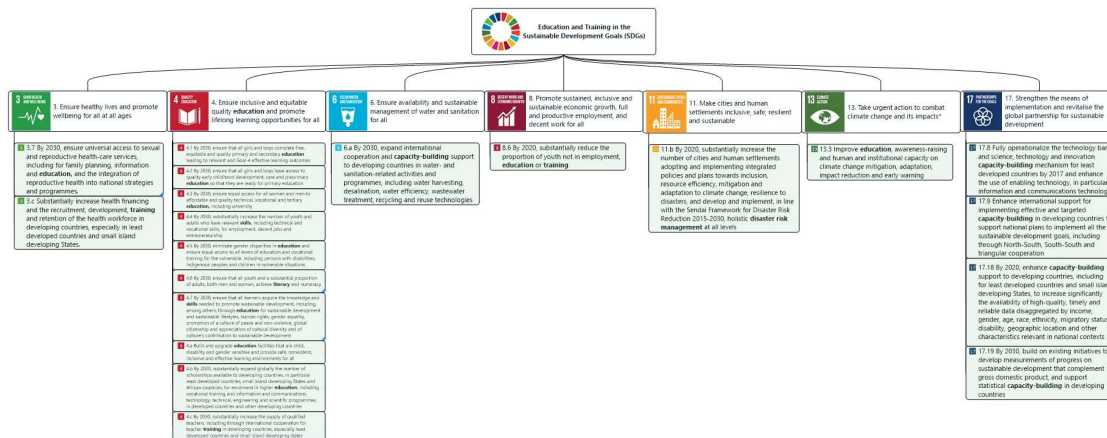
Wat staat ons de komende jaren te doen? Om daar op een frisse manier tegenaan te kijken gaan we te rade bij de UN Sustainable Development Goals. Tenslotte heeft ook Suriname, als één van de 193 lidstaten, ingestemd met het definiërend document "Transforming our world; the 2030 agenda for sustainable development". Eén van de 17 goals, Goal 4. staat voor kwaliteitsonderwijs (Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen).

Poster met de logo's van 17 UN Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

Bron: United Nations

De 17 doelen zijn uitgewerkt in 169 subdoelen, "targets" genaamd. Het centrale motief is "Leave No One Behind" (LNOB). Het thema onderwijs en training blijkt daarbij in maar liefst zes verschillende doelen voor te komen. Onderstaande figuur beeldt dat uit. De Nederlandse versie van de teksten uit de figuur staan in onderstaande tabel.

UN SDGs én targets over capacity building, education, literacy, skills, training én disaster risk reduction; tekst is hier te klein om leesbaar te zijn; zie tabel hieronder
Bron: United Nations en Global WG Fablabs & SDGs, selectie ECOIS

In onderstaande tabel staan de geselecteerde goals en targets uit de afbeelding in het Nederlands. Zelf online zoeken naar bepaalde woorden kan via <https://bit.ly/fab-sdgs-nl> (Nederlands) en <https://bit.ly/fab-sdgs-en> (Engels).

Tabel: UN SDGs én targets over capacity building, education, literacy, skills, training én disaster risk reduction; Nederlandse vertaling; Bron: United Nations, selectie ECOIS

SDG	Tekst
SDG 3	Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden
3.7	Tegen 2030 universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten garanderen, met inbegrip van diensten voor gezinsplanning, informatie en opvoeding, en voor de integratie van reproductieve gezondheid in nationale strategieën en programma's
3.c	De financiering van de gezondheidszorg aanzienlijk opvoeren, net als de aanwerving, de ontwikkeling, de opleiding en het lange tijd in dienst houden van gezondheidswerkers in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten
SDG 4	Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen
4.1	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten
4.2	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs
4.3	Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit
4.4	Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven

SDG	Tekst
4.5	Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs en zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties
4.6	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn
4.7	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling
4.a	Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen
4.b	Tegen 2020 het aantal studiebeurzen wereldwijd en substantieel verhogen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de Afrikaanse landen, voor toegang tot het hoger onderwijs, met inbegrip van beroepsopleiding en programma's omtrent informatie en communicatietechnologie, techniek, ingenieurswezen en wetenschappen, in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden
4.c	Tegen 2030 op aanzienlijke wijze de toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten
SDG 6	Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen
6.a	Tegen 2030 de internationale samenwerking en de capaciteitsopbouwende ondersteuning uitbreiden voor de ontwikkelingslanden voor activiteiten die betrekking hebben op water en sanitaire voorzieningen en programma's, met inbegrip van technologieën voor waterwinning, ontzilting, waterefficiëntie, afvalwaterzuivering, recyclage en hergebruik.
SDG 8	Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen
8.6	Tegen 2020 het aandeel aanzienlijk terugschroeven van jongeren die niet aan het werk zijn, geen onderwijs volgen en niet met een opleiding bezig zijn
SDG 11	Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam
11.b	Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronnengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030 een holistisch rampriscobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus
SDG 13	Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden
13.3	De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering

SDG	Tekst
SDG 17	Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling
17.8	De technologiebank en het mechanisme voor het opbouwen van wetenschappelijke, technologische en innoverende capaciteit voor de minst ontwikkelde landen volledig operationeel maken tegen 2017 en het gebruik opdrijven van de technologie die dit mogelijk moet maken, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie
17.9	De internationale steun verhogen voor het implementeren van doeltreffende en doelgerichte capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden ter ondersteuning van nationale plannen die erop gericht zijn om alle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te implementeren, ook via de Noord-Zuid-, Zuid-Zuid- en trilaterale samenwerking
17.18	Tegen 2020 de steun voor capaciteitsopbouw verhogen aan ontwikkelingslanden, inclusief de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, om de beschikbaarheid van hoogwaardige, actuele en betrouwbare gegevens opgedeeld naar inkomen, gender, leeftijd, ras, etnische afkomst, migratiestatus, handicap, geografische locatie en andere kenmerken relevant in een nationale context, aanzienlijk op te drijven
17.19	Tegen 2030 voortbouwen op bestaande initiatieven om metingen te ontwikkelen met betrekking tot de vooruitgang van duurzame ontwikkeling die kunnen dienen als aanvulling op het bruto binnenlands product, en de statistische capaciteitsopbouw ondersteunen in ontwikkelingslanden

Van de targets gaan we ervan uit dat die ofwel terug te vinden zijn in het regeringsbeleid dan wel gemotiveerd worden weggelaten. In target 11b staat een verwijzing naar het Sendai Framework for Disaster Risk Reduction; ook geaccepteerd door Suriname. Dit verklaart onderwijs tot een "basisindustrie" die onder alle omstandigheden moet kunnen blijven "produceren".

De VN-lidstaten rapporteren op vrijwillige basis over de voortgang van de implementatie van de SDGs. Suriname heeft dat tot nu toe tweemaal gedaan, voor het laatst in 2025 (<https://bit.ly/4dSvenl>). Het Sustainable development Solutions Network (SDSN) doet onafhankelijk onderzoek naar de stand van de SDGs in alle VN-lidstaten. Onderstaande afbeelding laat de stand van zaken voor Suriname zien (2025; cijfers 2026 zijn aangekondigd voor 23 juni 2026); zie interactief dashboard op <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/suriname/>.

Suriname

Latin America and the Caribbean

BACK OVERVIEW INDICATORS FACT SHEET

SDG Dashboards and Trends

Click on a goal to view more information.

Dashboards: ● SDG achieved ● Challenges remain ● Significant challenges remain ● Major challenges remain ● Information unavailable

Trends: ↑ On track or maintaining SDG achievement ● Moderately improving → Stagnating ↓ Decreasing ↔ Trend information unavailable

SDSN Suriname Dashboard 2025; de kleur van de logo's geeft de stand van de uitvoering aan; de pijltjes geven de trend aan; Bron: SDSN: SDG Index Report 2025

Kort samengevat: Suriname staat voor enorme uitdagingen op vrijwel iedere dimensie van de SDG-agenda. Zie onderstaande infocard voor SDG-4.

Suriname

SDG 4

Quality education

● Major challenges remain
↓ Score decreasing

Visualize on map | Download profile (PDF)

Description

Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.

Indicators

- ↓ Participation rate in pre-primary organized learning
- ↓ Net primary enrollment rate
- ↓ Lower secondary completion rate
- ● Literacy rate

Infocard SDSN Suriname 2025. SDG 4: zie interactief online country dashboard op <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/suriname/>

2.3. Industrial Baseline Study

Niet in onze lijst met onderwijsnota's, maar o.i. wél relevant is de Industrial Baseline Study (IBS) Suriname die onderzoeksbureau DAI in opdracht van Staatsolie in 2018 uitvoerde. Dat onderzoek was expliciet bedoeld om te bepalen in hoeverre Surinaamse bedrijven en instellingen voorbereid waren op deelname aan een toekomstige offshore olie- en gasindustrie. Het rapport zelf is niet vrijgegeven, wel is er een uitvoerige verzameling sheets. Genoeg om ChatGPT om een analyse te vragen (Bijlage 4). Wat leren we hieruit t.a.v. het onderwijs van Suriname?

Uit de analyse blijkt dat “De Surinaamse private sector beschikt over een beperkte tot matige competitiviteit voor offshore supply chains, met vooral ernstige tekorten in timeliness, workforce skills en internationale marktgeredheid.” Het gaat hierbij om de tekortkomingen van bedrijven, maar impliciet dus ook het personeel.

Pagina 14 uit de IBS presentatie; Bron: DAI IBS Suriname

Wat het beroepsonderwijs betreft ziet het rapport "uitdagingen" op het gebied van curriculum, infrastructuur en financiering.

The education system in Suriname, especially vocational programs, face challenges due to curriculum, infrastructure, and finance

Pagina 24 uit de IBS presentatie; DAI IBS Suriname

De studie heeft vrij directe consequenties voor het Surinaamse onderwijs. Staatsolie verwijst daar later zelf expliciet naar.

De belangrijkste impliciete boodschap is dat het probleem niet alleen "meer onderwijs" is, maar:

- mismatch tussen onderwijs en industriële standaarden;
- onvoldoende beroepsgerichte specialisatie;
- gebrek aan certificering en applied skills;
- zwakke aansluiting tussen school en supply chain.

Concrete onderwijsimplicaties die genoemd worden zijn:

- a. Sterkere technische beroepsvorming
- b. Internationale certificering centraal
- c. Soft skills en industrial discipline
- d. Duale / werkplekgerichte opleiding
- e. Middelbaar technisch onderwijs wordt strategisch

Volgens de IBS presentatie kan Suriname niet alleen van offshore olie profiteren via royalties, maar vooral via menselijk kapitaal en supplier upgrading. Onderwijs zou daarom onderdeel van een breed nationaal industrial policy programma moeten zijn, zie Noorwegen.

Suriname kan olie gebruiken om andere sectoren sterker te maken door menselijk kapitaal opbouw te bouwen, industriële vaardigheden te creëren en institutionele versterking tot stand te brengen. Als Suriname zich tot het ontvangen van royalties beperkt, dan blijft er na de olie weinig over.

2.4. Investing today, transforming tomorrow: phase 1

Van Phase 1 van het evenement "Investing today, transforming tomorrow" zijn op dit moment alleen de slides van een aantal sprekers beschikbaar. Die leveren niettemin een aantal nuttige inzichten op uit andere landen:

- Uit wereldwijde cijfers blijkt dat de eerste vereiste voor economische groei en ontwikkeling is werken aan sterke basisvaardigheden taal en rekenen.
- In Brazilië heeft het National Commitment for Child Literacy binnen één gemeente geweldige resultaten behaald (zie figuur).

Succesfactoren voor Child Literacy

Bron: Investing today, transforming tomorrow, 2026

- Korea had als succesverhaal: sterk leiderschap met visie, 20% van het overheidsbudget naar onderwijs, investeren in ICT in alle scholen en ALLE leraren opnieuw getraind; en: Wat Korea kan, kan Suriname ook: Investeer in onderwijs, niet om de achterstand in te halen, maar om een sprong voorwaarts te maken!
- De IDB presenteerde een pijplijn-benadering om de kwaliteit van de leerkrachten te verhogen en te handhaven (zie figuur); de slides vol (ons) onbekende afkortingen en de "final reflections" zijn zeker de moeite van nadere studie waard.

De Teacher Pipeline

Bron: Investing today, transforming tomorrow, 2026

Final reflections

1. **Teachers are the most important in-school factor for learning** – and take 70-80% of education budgets in most LAC countries.
2. **Strengthening the full teacher pipeline is critical.** Flow and stock are interdependent. Policies that address only one side leave critical gaps unresolved.
3. **LAC offers a range of policy options.** Impact, cost, and political feasibility vary.
4. **Data is a prerequisite, not a luxury.** Effective interventions require granular information on supply, shortages, distribution, and turnover.
5. **Teachers don't exist in a vacuum.** School leaders matter, and teachers need a system coherent toward learning.
6. **AI offers exciting possibilities to scale** what works and bring better support to more teachers.

INVESTING TODAY: TRANSFORMING TOMORROW

Unlocking **Human Capital** as the engine for growth in **Suriname** | 016

Teacher Pipeline - final reflections

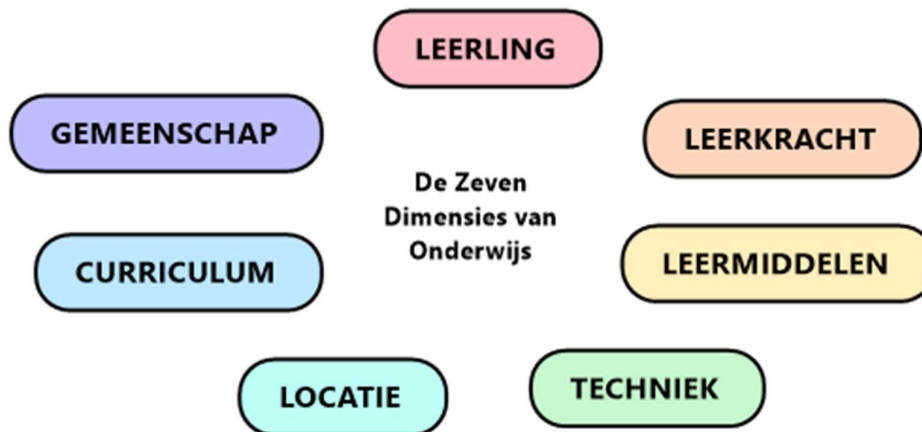
Bron: Investing today, transforming tomorrow, 2026

- Canada presenteerde Reforms to Expand Equal Opportunities for an Inclusive Education System; de slides zijn wat algemeen, hopelijk volgt nog wat meer schriftelijk materiaal;
- Brazilië signaleerde onder leerlingen uit gezinnen met een laag inkomen hoge uitvalpercentages in het hoger secundair onderwijs en daardoor lage slagingspercentages en een lage deelname aan het eindexamen. Voor die uitval zijn meerdere oorzaken aan te wijzen. Als remedie hanteert men een systeem van materiële incentives (geld) voor aanmelden, aanwezigheid en behaalde eindstreep. De eerste resultaten zijn positief. Het programma leidt bovendien tot de nodige spin-off in termen van verbeterde leerlingenadministratie, dataverkeer enz.
- Een internationale bijdrage ging over het belang en de organisatie van schoolmaaltijden. Er bestaat een School Meals Coalition waar 113 landen bij zijn aangesloten.
- Vanuit USA kwam een bijdrage over de noodzaak van Evidence in Learning Design.
- En tenslotte vanuit Brazilië een bijdrage over een Educational Media Center; ontstaan tijdens Covid, maar nu permanente producent van computerondersteund leer materiaal.

3. Transforming tomorrow

3.1. Visie

Ideaalbeeld

De zeven dimensies van onderwijs

Het ideaalbeeld dat ons voor ogen staat is dat op alle zeven dimensies van onderwijs (zie figuur) een verbeteringslag plaats vindt én dat de onderlinge samenhang in balans is.

Inhoud

Inhoudelijk gezien komt de visie neer op vijf speerpunten:

1. De visie op **ontwikkelingsgestuurd onderwijs (OGO)** zoals verwoord in het Nationaal Beleidsplan Suriname 2024-2031; die staat nog steeds overeind.
2. Deze wordt uitgebreid met een **sterkere koppeling met de maatschappij**, c.q. economie, c.q. olie-industrie. Alleen dan kan Suriname van de opkomende olie-industrie profiteren als bron van werkgelegenheid en lokale bedrijvigheid en binnenkomende royalties mede te benutten voor het versterken van nog andere sectoren is het nodig om die koppeling toe te voegen.
3. Het SDG-thema "**Leave No One Behind**" geldt voor alle **kinderen**:
 - alle kinderen nemen deel aan voorschools onderwijs (nu 61% i.p.v. 100%);
 - alle kinderen gaan naar de basisschool (nu 78% i.p.v. 100%);
 - alle kinderen doorlopen compleet lager voortgezet onderwijs (nu 41% i.p.v. 100%);
4. Het SDG-thema "**Leave No One Behind**" geldt ook voor **volwassenen**: voor al degenen die minder dan lager voortgezet onderwijs gecompleteerd hebben en nog 10, 20, 30 of 40 jaar in de maatschappij actief willen zijn; we laten hen niet in de steek.

5. Het SDG-thema "**Leave No One Behind**" geldt zeker ook voor **leerkrachten en andere onderwijsprofessionals**; van alle "instrumenten" om onderwijs te verbeteren zijn zij de invloedrijkste.
6. Tot slot de **Disaster Risk Reduction**: onderwijs geldt als een "basisindustrie" die na calamiteiten zo snel mogelijk weer moet worden opgestart; daar zullen we ons op moeten voorbereiden.

Structuur

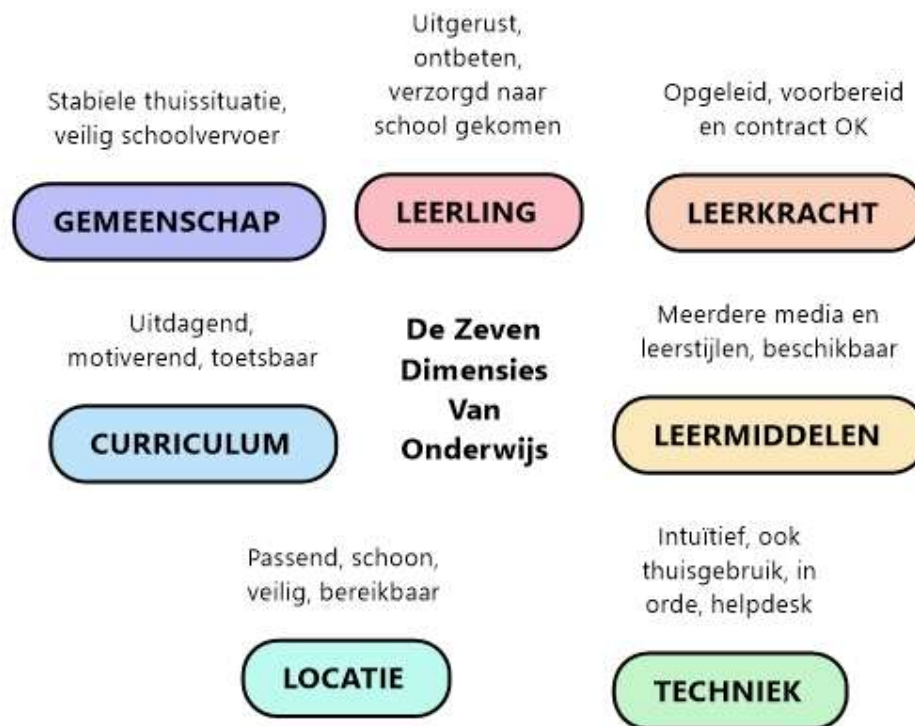

Schema: Onderwijs Ecosysteem op macro-, meso- en microniveau

In feite beschrijven de bronnen een veel groter systeem van leren dan strikt genomen tot de taken van MINOWC behoort:

- macro: het Surinaams Ontwikkelingsmodel (van wieg tot graf),
- meso: het geheel aan taken van MINOWC als onderdeel van het Surinaams Ontwikkelingsmodel,
- micro: het geheel aan taken gedelegeerd / gemandateerd aan schoolbesturen.

3.2. Missie

De zeven dimensies met condities

Voortvloeiend uit de visie zou voor de komende vijf jaar het volgende op de agenda kunnen staan:

1. Uitwerken van de verschillen tussen ontwikkeling d.m.v. onderwijs en training in het algemeen (macro), het domein daarbinnen waarvoor MINOWC verantwoordelijk is (meso) en binnen het MINOWC domein de onderdelen waarvoor de besturen van scholen/instellingen verantwoordelijk zijn (micro); tot stand brengen van een werkbare samenhang daartussen;
2. Concreet maken en vervolgens implementeren van:
 - Sterkere technische beroepsvorming
 - Internationale certificering centraal
 - Soft skills en industrial discipline
 - Duale / werkplekgerichte opleiding
 - Middelbaar technisch onderwijs wordt strategisch

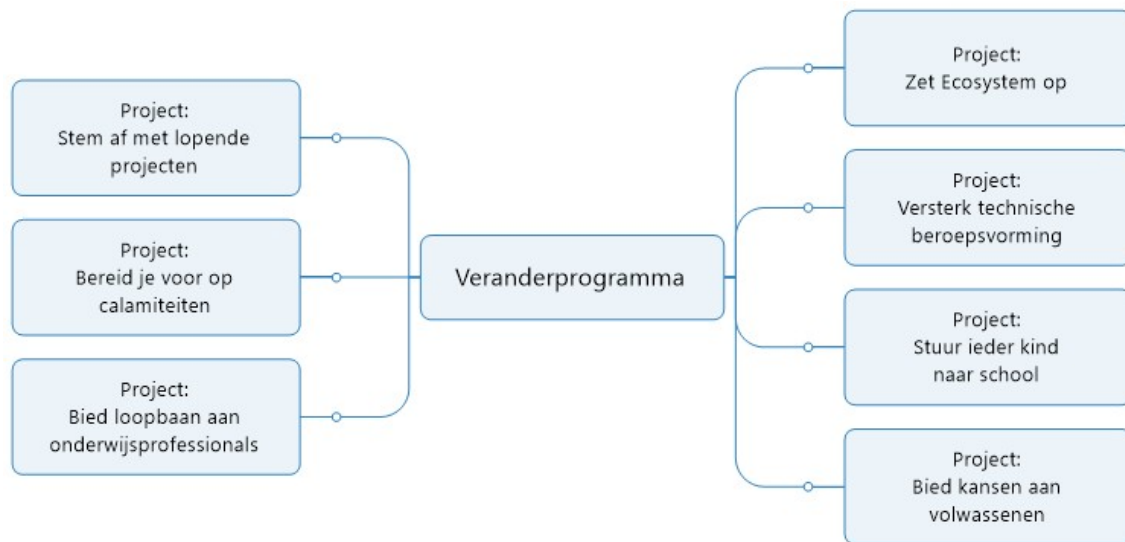
- Leave No One Behind - implementeren van methoden om ieder kind naar school te laten gaan, drop-outs te vermijden, haalbare kansen te bieden aan volwassenen met onvoltooide opleiding, een professionele loopbaan te bieden aan leerkrachten en onderwijsprofessionals; gebruik hierbij de ervaringen zoals gepresenteerd tijdens Phase 1
 - Disaster Risk Reduction - zorgen dat scholen bij uitval van leerkrachten, van techniek, of van gebouw, of bij ziekte of isolatie van leerlingen toch het onderwijs zo snel mogelijk kunnen hervatten
3. Afstemmen van het bovenstaande met lopende projecten (CAIQUES) en bestaande plannen (NOBS 2024-2031);
 4. Waar nodig taken herverdelen en/of organisatorische aanpassingen maken; keuzes maken tussen zelf doen, of elders binnen de overheid dan wel uitbesteden.
 5. Uiteindelijk moet dit leiden tot een verbeterslag op alle zeven dimensies van onderwijs (zie afbeelding): leerling, leerkracht, leermiddelen, technische infrastructuur, onderwijslocatie, curriculum, gemeenschap.
 6. En last but not least: “tijdens de verbouwing blijft de winkel gewoon open!”.

3.3. Implementatie

Het uitvoeren van de missie leidt tot een gecompliceerd en langdurig programma met tal van risico's. Om die risico's te beperken is te leren van eerdere programma's:

- Begin met het opstellen van een globaal implementatieplan dat rekening houdt met alle stakeholders en leidt tot afgebakende projecten;
- Zorg dat die projecten een concrete opdracht krijgen en een niet te lange looptijd;
- Zorg dat de projecten de stakeholders bij hun werk betrekken; dat is meer dan alleen informeren;
- Houd er rekening mee dat het programma om wat voor reden dan ook kan vertragen of zelfs "on hold" gaan; zorg dat de tussenresultaten op zo een moment dan toch al bruikbaar zijn.

Tot slot, uiterst tentatief, een schema van het veranderprogramma, opgedeeld in een zevental projecten.

Schema: Veranderprogramma opgedeeld in zeven projecten (tentatief)

4. Bijlagen

- 4.1. Bijlage 1: Analyse Sectorplan Onderwijs 2004-2008
- 4.2. Bijlage 2: Analyse Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname 2024-2031
- 4.3. Bijlage 3: Vergelijking Sectorplan Onderwijs 2004-2008 en Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031
- 4.4. Bijlage 4: Analyse Industrial Baseline Study 2018

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Bijlage 1:

Analyse Sectorplan Onderwijs 2004-2008

Prompts: ECOIS, Responses: ChatGPT, Datum: mei 2026

Bronnen: verkrijgbaar via ECOIS

Bron: Sectorplan_Onderwijs_eindversie.docx

Welke onderwijsvisie komt in deze nota naar voren; wat is daarvoor de belangrijkste onderbouwing; in hoeverre kun je stellen dat deze visie politiek neutraal is (m.a.w. verschillende politieke partijen waren het er over eens, dan wel de visie zou stand kunnen houden bij regeringswisselingen)

De nota ademt een vrij duidelijke onderwijsvisie uit: een combinatie van **humanistische vorming**, **sociaal-democratische gelijkheidsdoelen** en **economisch-moderniserend ontwikkelingsdenken**. Het document probeert die elementen expliciet samen te brengen in een lange-termijnvisie voor Suriname.

1. Welke onderwijsvisie komt naar voren?

De kern van de visie is dat onderwijs niet alleen kennisoverdracht is, maar een instrument voor:

- persoonlijke vorming;
- sociale cohesie;
- democratisch burgerschap;
- economische ontwikkeling;
- nationale integratie;
- duurzame ontwikkeling.

Dat blijkt vooral uit hoofdstuk 3 (“Visie, missie, doelen en strategieën”). De nota formuleert eerst een expliciet “ideaal mensbeeld”. De “ideale Surinaamse burger” moet onder meer:

- kritisch en zelfstandig kunnen denken;
- respect hebben voor diversiteit;
- ondernemend zijn;

- sociaal verantwoordelijk handelen;
- milieubewust zijn;
- democratisch kunnen participeren;
- zowel nationaal geworteld als mondiaal georiënteerd zijn.

Dat mensbeeld combineert dus:

- **vorming (Bildung);**
- **burgerschapsvorming;**
- **sociale integratie;**
- **economische inzetbaarheid.**

Daarnaast staat centraal dat onderwijs:

- toegankelijk moet zijn voor iedereen;
- sociale ongelijkheid moet verminderen;
- “quality and equity” moet realiseren;
- levenslang leren moet ondersteunen;
- beter moet aansluiten op arbeidsmarkt en technologische ontwikkeling.

De visie is dus nadrukkelijk:

- **niet elitair;**
- sterk gericht op inclusie;
- sterk ontwikkelingsgericht;
- moderniserend;
- deels technocratisch gestuurd.

Je kunt het samenvatten als:

onderwijs als motor voor zowel menselijke ontplooiing als nationale ontwikkeling.

2. Wat is daarvoor de belangrijkste onderbouwing?

De onderbouwing rust op drie pijlers.

a. Internationale onderwijsagenda's

Dit is veruit de belangrijkste legitimatiebron.

De nota verwijst voortdurend naar:

- UNESCO
- Education for All (EFA)
- het Dakar Framework
- Millennium Development Goals
- Caribbean Education Strategy
- PRELAC
- Wereldbank/CDF
- IDB-strategieën.

De tekst presenteert de hervormingen expliciet als aansluiting bij internationale consensus over:

- universeel onderwijs;
- kwaliteit;
- equity/gelijke kansen;
- lifelong learning;
- duurzame ontwikkeling;
- kenniseconomie.

Dat internationale kader is niet slechts achtergrond, maar functioneert als normatieve legitimatie:

“zo ontwikkelt de wereld zich; Suriname moet daarin mee”.

b. Analyse van maatschappelijke en economische problemen

De tweede grote onderbouwing is functioneel/economisch.

De nota stelt:

- het onderwijs functioneert inefficiënt;
- er zijn veel drop-outs en zittenblijvers;
- curricula zijn verouderd;
- de economie verandert richting kennismaatschappij;
- Suriname kan zonder onderwijsmodernisering niet concurreren.

Onderwijs wordt dus gepresenteerd als noodzakelijke voorwaarde voor:

- economische groei;
- armoedebestrijding;
- productiviteitsgroei;
- modernisering;
- sociale stabiliteit.

Dat is een typisch ontwikkelings-planningsdiscours uit begin jaren 2000: onderwijs als “human capital”-investering.

c. Participatieve legitimatie

De nota benadrukt sterk dat:

- stakeholders zijn geraadpleegd;
- seminars zijn georganiseerd;
- congressen amendementen hebben aangebracht;
- het SEP unaniem is aangenomen.

Daarmee probeert men de visie democratisch en maatschappelijk gedragen te laten lijken.

3. In hoeverre is deze visie politiek neutraal?

De nota claimt expliciet dat men werkt vanuit een “politiek-neutrale visie”. Dat staat letterlijk in het voorwoord.

Maar die claim moet genuanceerd worden.

In zekere zin: ja

De visie is relatief stabiel over partijgrenzen heen omdat zij gebaseerd is op brede internationale consensus rond:

- universaliteit van onderwijs;
- kwaliteitsverbetering;
- toegankelijkheid;
- modernisering;
- economische ontwikkeling;
- democratische participatie.

Dat zijn doelen waar:

- centrumlinks,
- centrumrechts,
- technocratische regeringen,
- internationale donoren

meestal allemaal mee kunnen instemmen.

Ook het sterke beroep op:

- UNESCO,
- Wereldbank,
- IDB,
- EFA,
- Dakar,

maakt de visie minder afhankelijk van één specifieke Surinaamse partijpolitieke stroming.

Bovendien:

- de nadruk op efficiëntie,
- decentralisatie,
- autonomie van scholen,
- kwaliteitsstandaarden,

zou ook goed passen bij meer liberaal of technocratisch beleid.

Terwijl:

- gelijke kansen,
- inclusie,
- publieke toegankelijkheid,

goed passen bij sociaal-democratische of progressieve stromingen.

Dat maakt het document politiek “breed verkoopbaar”.

Maar volledig neutraal is het niet

De nota bevat duidelijke normatieve en ideologische keuzes.

Bijvoorbeeld:

1. Sterke rol van de staat

Het document gaat impliciet uit van:

- centrale planning;
- staatsverantwoordelijkheid;
- sectorale sturing;
- nationale ontwikkelingsdoelen.

Dat is niet politiek neutraal; het sluit eerder aan bij:

- ontwikkelingsstaat-denken;
 - sociaal-democratische tradities;
 - postkoloniale moderniseringsplanning.
-

2. Onderwijs als instrument voor nationale ontwikkeling

De visie koppelt onderwijs expliciet aan:

- economische productiviteit;
- arbeidsmarkt;
- nationale eenheid;
- sociaal gedrag.

Dat is een bepaalde ideologische visie op onderwijs: niet puur individuele ontplooiing, maar ook maatschappelijke disciplineren en economische inzetbaarheid.

3. Internationale ontwikkelingsagenda als norm

De nota neemt vrijwel zonder discussie aan dat:

- globalisering,
- kenniseconomie,
- internationale competitie,
- standaardisering,

de gewenste richting zijn.

Dat is typisch voor het internationale beleidsdenken van de jaren 1990–2005, sterk beïnvloed door:

- multilaterale ontwikkelingsbanken;

- human capital theory;
- governance-discours.

Ook dat is niet waardenvrij.

Zou de visie standhouden bij regeringswisselingen?

Waarschijnlijk grotendeels wel.

De reden:

- het document is bewust ontworpen als langetermijnkader;
- het is sterk verankerd in internationale verplichtingen;
- het bevat weinig partijpolitieke profilering;
- het combineert sociale én economische argumenten;
- het gebruikt brede consensusbegrippen (“kwaliteit”, “gelijke kansen”, “ontwikkeling”).

Dat maakt het robuuster dan een puur ideologisch partijprogramma.

Wel zouden accenten kunnen verschuiven:

- een meer neoliberale regering zou sterker inzetten op efficiëntie, autonomie en arbeidsmarkt;
- een progressieve regering sterker op equity en inclusie;
- een cultureel-conservatieve regering mogelijk meer op nationale identiteit en normen/waarden.

Maar de kern — onderwijsmodernisering, toegankelijkheid en kwaliteitsverbetering — zou waarschijnlijk overeind blijven.

Conclusie

De nota vertegenwoordigt een brede ontwikkelingsgerichte onderwijsvisie waarin:

- menselijke vorming,
- sociale rechtvaardigheid,
- democratisch burgerschap,
- economische modernisering

worden gecombineerd.

De belangrijkste onderbouwing komt uit:

1. internationale onderwijsagenda's;
2. economische ontwikkelingsargumenten;
3. participatieve beleidsvorming.

De visie is niet volledig politiek neutraal — zij bevat duidelijke normatieve keuzes over de rol van onderwijs, staat en ontwikkeling — maar is wel bewust zo geformuleerd dat zij breed gedragen kan worden en relatief bestand is tegen regeringswisselingen.

Hoe is het onderwijs afgebakend? Waar begint en eindigt de bemoeienis van het ministerie?

De nota bakent “onderwijs” opvallend breed af, maar trekt tegelijk ook expliciete grenzen aan wat nog tot de verantwoordelijkheid van het ministerie behoort.

De afbakening zit vooral in de **Inleiding** en daarnaast impliciet in de gekozen programmastructuur.

1. Hoe wordt onderwijs gedefinieerd?

De nota citeert een sectoromschrijving van het ministerie:

“Onderwijs omvat elke handeling die leidt tot groei van kennis, vaardigheden en attitudevorming, op gestructureerde en geïnstitutionaliseerde manier, met het doel jongeren en volwassenen te vormen, om ze geschikt te maken om een kritische en constructieve bijdrage te leveren aan de samenleving, nationaal en internationaal.”

Daar zitten enkele belangrijke elementen in:

- onderwijs gaat niet alleen over kennis, maar ook over:
 - vaardigheden,
 - houding,
 - burgerschap,
 - sociale vorming;
- onderwijs betreft zowel jongeren als volwassenen;
- onderwijs is gericht op maatschappelijke participatie;
- het moet “gestructureerd en geïnstitutionaliseerd” zijn.

Dat laatste is cruciaal voor de afbakening.

2. Waar begint de bemoeienis van het ministerie?

De bemoeienis begint zodra leren:

- georganiseerd,
- institutioneel,
- publiek relevant,
- en maatschappelijk vormend wordt.

Daarom omvat het sectorplan méér dan alleen klassieke scholen.

Het ministerie rekent onder meer tot de onderwijssector:

- kleuteronderwijs;
- lager onderwijs;
- voortgezet onderwijs;
- beroepsonderwijs;
- hoger onderwijs;
- lerarenopleidingen;
- speciaal onderwijs;
- volwasseneneducatie;
- tweedekansonderwijs;
- ECD (Early Childhood Development);
- delen van volksontwikkeling;
- ICT-kenniscentra;
- bepaalde NGO-activiteiten;
- lifelong learning.

De nota zegt expliciet dat de sectorgrenzen:

“verder reiken dan het gebied dat het Minov bestrijkt.”

Dat is een opvallende formulering. Men erkent dus dat:

- onderwijs niet volledig samenvalt met het formele ministerie;
- ook andere ministeries,
- NGO's,
- internationale organisaties,
- private actoren

een rol spelen.

3. Waar eindigt de bemoeienis?

Daar trekt de nota uiteindelijk een pragmatische grens.

Zij sluit expliciet uit:

opleidingen verzorgd door overheidsinstellingen, andere ministeries, particuliere bedrijven en organisaties die vooral bedoeld zijn voor “upgrading” en “updating” van eigen personeel (“in-service training”).

Dus:

Buiten de scope vallen:

- interne bedrijfstrainingen;
- ambtelijke cursussen;
- beroepsmatige bijscholing voor eigen personeel;
- private HR-opleidingen;
- puur functionele vaktraining binnen organisaties.

De grens ligt dus ongeveer hier:

Binnen scope

publiek onderwijs

maatschappelijke vorming bedrijfsinterne training

structurele educatie

algemeen toegankelijk

institutioneel onderwijs

Buiten scope

interne personeelsopleiding

incidentele professionalisering

uitsluitend voor eigen personeel

operationele skill-updating

4. Interessant: het ministerie claimt méér dan het bestuurt

De nota is op dit punt bestuurlijk interessant.

Eenzijds:

- Minov heeft formeel een afgebakend apparaat.

Anderzijds:

- het plan spreekt voortdurend over “de sector” in bredere zin.

Daardoor ontstaat een onderscheid tussen:

a. bestuurlijke verantwoordelijkheid

(dat wat het ministerie direct beheert)

en

b. systeemverantwoordelijkheid

(dat wat relevant is voor nationale educatieve ontwikkeling)

Het ministerie positioneert zich dus als:

- coördinator,
- regisseur,
- normsteller,
- systeemarchitect.

Niet alleen als uitvoerder van scholen.

Dat zie je ook terug in:

- decentralisatie;
- accreditatie;
- kwaliteitsstandaarden;
- samenwerking met NGO's;
- donorcoördinatie;
- onderwijsplanning;
- curriculumontwikkeling.

5. Onderliggende bestuursfilosofie

Hierachter zit een moderne “governance”-visie op onderwijs.

Niet:

“het ministerie doet alles zelf”

maar:

“het ministerie organiseert, stuurt, faciliteert en bewaakt het systeem”.

Dat blijkt bijvoorbeeld uit:

- verzelfstandiging van scholen;

- decentralisatie;
- partnerschappen;
- donorafstemming;
- kwaliteitscontrole;
- EMIS/informatiesystemen.

Het ministerie verschuift daarmee deels:
van directe uitvoerder → naar systeemregisseur.

6. Spannende grens: volksontwikkeling

Een extra interessant punt is dat de nota oorspronkelijk voortkomt uit een breder:

- Surinaams Educatief Plan (SEP),

waarin ook:

- sport,
- jeugd,
- cultuur

waren opgenomen.

Het sectorplan beperkt zich uiteindelijk tot onderwijs, maar zegt tegelijk dat:
vormingsaspecten van de volksontwikkelingspoot zijn geïncorporeerd.

Dat betekent dat de grens tussen:

- onderwijsbeleid,
- cultuurbeleid,
- jeugdbeleid,
- burgerschapsvorming

bewust poreus blijft.

Conclusie

De nota definieert onderwijs zeer breed:
als georganiseerde maatschappelijke vorming van burgers gedurende de hele levensloop.

De bemoeienis van het ministerie begint waar leren:

- institutioneel,
- maatschappelijk relevant,
- en publiek vormend wordt.

Maar zij eindigt formeel bij:

- interne beroepsopleidingen,
- bedrijfsgerichte training,
- puur functionele personeelsontwikkeling.

Bestuurlijk positioneert het ministerie zich niet alleen als beheerder van scholen, maar als regisseur van een nationaal educatief systeem, inclusief samenwerking met NGO's, internationale organisaties en andere maatschappelijke actoren.

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Bijlage 2: Analyse nationaal onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031

Prompts: ECOIS, Responses: ChatGPT, Datum: mei 2026

Bronnen: verkrijgbaar via ECOIS

Bron: Nationaal-Onderwijsbeleidsplan-Suriname-2024-2031-DEF-1-Correct.docx.pdf

Welke onderwijsvisie komt in deze nota naar voren; wat is daarvoor de belangrijkste onderbouwing; in hoeverre kun je stellen dat deze visie politiek neutraal is (m.a.w. verschillende politieke partijen waren het er over eens, dan wel de visie zou stand kunnen houden bij regeringswisselingen)

De nota ademt een vrij duidelijke onderwijsvisie uit: een combinatie van **ontwikkelingsgericht, inclusief en competentiegericht onderwijs**, sterk gekoppeld aan nationale ontwikkeling en sociale cohesie.

1. Welke onderwijsvisie komt naar voren?

De kernformulering staat expliciet in hoofdstuk 2:

“Onderwijs dat inclusief is, gericht op kwaliteit, toegankelijkheid bevordert, eerlijke kansen biedt, technologisch gedreven is en zich richt op de ontwikkeling van goede en productieve burgers.”

Daaruit komen vijf centrale elementen naar voren.

a. Ontwikkelingsgericht / child-centered onderwijs

De nota kiest expliciet voor “Child Centered Education” of “Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO)”:

“Gelet op de nieuwe onderwijsvisie is er gekozen voor een aanpak gericht op Child Centered Education (Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO))...”

Daarbij ligt de nadruk op:

- zelfstandigheid,
- eigen leerwegen,
- probleemoplossend vermogen,
- sociaal-emotionele ontwikkeling,
- burgerschapsvorming,
- interculturele competenties.

Dit is dus nadrukkelijk méér dan kennisoverdracht alleen. Het onderwijs moet de “hele persoon” vormen.

b. Competentiegericht en toekomstgericht onderwijs

De visie is sterk gericht op:

- 21e-eeuwse vaardigheden,
- digitale geletterdheid,
- kritisch denken,
- creativiteit,
- aansluiting op arbeidsmarkt en technologische ontwikkeling.

Ook wordt veel nadruk gelegd op technisch en beroepsonderwijs vanwege de verwachte olie-, gas- en technologiesectoren.

c. Inclusief en kansengelijk onderwijs

De nota presenteert onderwijs nadrukkelijk als instrument tegen sociale ongelijkheid:

“Het waarborgen van eerlijke kansen voor alle leerlingen...”

Speciale aandacht gaat uit naar:

- rurale gebieden,
- binnenland,
- leerlingen met beperkingen,
- sociaal achtergestelde groepen,
- inheemse en marrongemeenschappen.

d. Onderwijs als nation-building

De nota koppelt onderwijs expliciet aan:

- nationale identiteit,

- sociale cohesie,
- intercultureel respect,
- burgerschap,
- duurzame ontwikkeling.

Dat blijkt ook uit passages over cultuuronderwijs en interculturele vaardigheden.

e. Onderwijs als systeemtransformatie

De nota spreekt voortdurend over:

- “transformatie”,
- “hervorming”,
- “weerbaar maken”,
- “toekomstbestendig maken”.

Het gaat dus niet om beperkte verbeteringen, maar om een brede systeemverandering.

2. Wat is de belangrijkste onderbouwing van deze visie?

De onderbouwing is eigenlijk een combinatie van vier argumentlijnen.

a. Sociaal-economische noodzaak

De sterkste onderbouwing is economisch en maatschappelijk:

- hoge uitval,
- grote regionale ongelijkheid,
- mismatch met arbeidsmarkt,
- armoede,
- lage onderwijskansen in het binnenland.

De nota presenteert onderwijs als sleutel voor:

- economische ontwikkeling,
- sociale mobiliteit,
- voorbereiding op olie- en gasontwikkeling,
- vermindering van ongelijkheid.

Dat is waarschijnlijk de dominante legitimering.

b. Internationale beleidskaders

De visie wordt expliciet gelegitimeerd via internationale kaders:

- UNESCO Education for Sustainable Development,
- CARICOM HRD Strategy,
- VN-Kinderrechtenverdrag.

Dat geeft de nota een sterk internationaal-development karakter.

c. Veranderende samenleving

Er wordt herhaaldelijk verwezen naar:

- technologische verandering,
- digitalisering,
- multiculturaliteit,
- klimaatverandering,
- globalisering,
- veranderende vaardighedenbehoeften.

De gedachte is: het traditionele schoolsysteem voldoet niet meer.

d. Historische bestuurlijke instabiliteit

Een opvallende passage:

“Het op de langere termijn op één lijn brengen van stakeholders ... over ministeriële en regeertermijnen heen, is steeds een uitdaging geweest...”

De nota legitimeert zichzelf dus óók als poging om continuïteit te creëren voorbij kabinetwisselingen.

3. In hoeverre is deze visie politiek neutraal?

Mijn inschatting: **relatief neutraal in strategische zin, maar niet ideologisch neutraal in pedagogische zin.**

Waarom relatief politiek breed draagvlak mogelijk is

De nota gebruikt vooral thema's waar internationaal en politiek vaak brede consensus over bestaat:

- kwaliteit,
- inclusie,
- kansengelijkheid,

- economische ontwikkeling,
- digitalisering,
- beroepsonderwijs,
- duurzaamheid,
- governance,
- monitoring,
- professionalisering.

Er staan weinig expliciet partijpolitieke of ideologische strijdpunten in.

Ook opvallend:

- de nota verwijst sterk naar internationale organisaties,
- gebruikt technocratische taal,
- werkt met beleidsdoelen, indicatoren en governance,
- koppelt onderwijs aan nationale ontwikkeling.

Daardoor oogt het document bewust “boven de partijen”.

Bovendien is het plan gebaseerd op brede consultatie:

- ministerie,
- experts,
- maatschappelijk middenveld,
- private sector,
- onderwijscongres,
- stakeholders.

Dat vergroot politieke houdbaarheid.

Maar: de visie is niet volledig neutraal

Er zitten wel degelijk normatieve keuzes in.

a. Keuze voor child-centered / ontwikkelingsgericht onderwijs

Dat is een pedagogische keuze, niet een neutraal gegeven.

De nota kiest expliciet tegen een meer:

- kennisgericht,

- disciplinair,
- examengericht,
- traditioneel model.

Dat kan politiek omstreden worden, zeker bij conservatievere of sterk prestatiegerichte stromingen.

b. Sterke nadruk op inclusie en gelijkheid

De focus op:

- sociale gelijkheid,
- culturele diversiteit,
- inclusiviteit,
- interculturele competenties,
- burgerschapsvorming

past eerder bij sociaal-progressieve onderwijsvisies dan bij puur meritocratische of traditionele onderwijsmodellen.

c. Onderwijs als instrument van maatschappelijke transformatie

De nota ziet onderwijs nadrukkelijk als middel om:

- samenleving,
- cultuur,
- economie,
- duurzaamheid,
- sociale cohesie

te vormen. Dat is een vrij brede maatschappelijke opdracht voor onderwijs.

Sommige politieke stromingen zouden een beperktere rol voor onderwijs prefereren:

- nadruk op basisvaardigheden,
- kennisoverdracht,
- arbeidsdiscipline,
- nationale canon,
- minder sociaal-emotionele vorming.

Eindoordeel

De nota lijkt bewust geschreven als een **langetermijn- en consensusdocument** dat regeringsswisselingen moet kunnen overleven. Dat blijkt expliciet uit de tekst zelf.

De visie is daarom:

- bestuurlijk-technocratisch verpakt,
- internationaal gelegitimeerd,
- breed consultatief opgebouwd,
- gekoppeld aan nationale ontwikkelingsdoelen.

Maar inhoudelijk bevat zij wel degelijk een herkenbare pedagogische richting:

- ontwikkelingsgericht,
- inclusief,
- competentiegericht,
- sociaal en cultureel vormend.

Dat maakt haar waarschijnlijk redelijk stabiel over verschillende regeringen heen, zolang er brede consensus blijft over:

- modernisering,
- inclusie,
- economische ontwikkeling,
- digitalisering.

De grootste potentiële politieke breuklijnen zitten eerder in:

- de mate van child-centered onderwijs,
- de balans tussen kennis en competenties,
- de omvang van de maatschappelijke opdracht van onderwijs,
- de verhouding tussen culturele vorming en arbeidsmarktgerichtheid.

Hoe is het onderwijs afgebakend? Waar begint en eindigt de bemoeienis van het ministerie?

De nota bakent het onderwijs opvallend breed af. Het ministerie ziet zichzelf niet alleen als beheerder van scholen en curricula, maar als regisseur van een veel breder sociaal ontwikkelingssysteem. Tegelijkertijd zijn er wel grenzen zichtbaar: de overheid wil vooral

sturen op randvoorwaarden, infrastructuur, kwaliteit, toegankelijkheid en maatschappelijke doelen — minder op directe opvoeding in de privésfeer of volledige centrale controle van leren.

Er zijn eigenlijk drie niveaus waarop je die afbakening kunt lezen.

1. Waar begint de bemoeienis van het ministerie?

a. Al vóór het formele onderwijs

De nota begint niet pas bij schoolonderwijs, maar expliciet bij:

- voorschoolse opvang,
- vroege ontwikkeling,
- sociaal-emotioneel welzijn,
- zorgstructuren rondom kinderen.

Dat blijkt uit het beleidsdoel:

“Het vergroten van de toegang tot alle niveaus van het onderwijs, van de voorschoolse opvang tot aan de universiteit.”

De overheid ziet onderwijs dus als een doorgaande ontwikkelingsketen vanaf jonge leeftijd.

b. Ook de sociale context van kinderen behoort tot het onderwijsbeleid

De nota betreft nadrukkelijk:

- armoede,
- mishandeling,
- tienerzwangerschappen,
- gezondheidszorg,
- mentale gezondheid,
- sociale bescherming,
- culturele identiteit,
- klimaatkwetsbaarheid,
- digitale toegang.

Bijvoorbeeld:

“Deze uitdagingen kunnen een beperking worden indien hierop niet tijdig en adequaat wordt ingespeeld door het creëren van een ondersteunende leeromgeving en een zorgsysteem.”

En:

“In de opvoeding en verzorging van kinderen blijken fysieke straffen een algemeen toegepaste praktijk te zijn.”

Dat is belangrijk: het ministerie beschouwt maatschappelijke omstandigheden niet als “extern”, maar als onderdeel van de onderwijsopgave.

c. Het ministerie ziet zichzelf mede als cultuur- en burgerschapsvormer

De taak van onderwijs omvat volgens de nota:

- interculturele competenties,
- burgerschapsvorming,
- sociaal-emotionele ontwikkeling,
- culturele identiteit,
- respect voor diversiteit.

Bijvoorbeeld:

“...attitudes, vaardigheden en kennis verwerven om in verschillende culturen te functioneren...”

en:

“...talenten en sociaal emotioneel welbevinden ontwikkelen en burgerschapsvaardigheden tot kritische burgers.”

Daarmee strekt de onderwijsopdracht zich duidelijk uit voorbij alleen cognitieve vorming.

2. Waar eindigt de bemoeienis van het ministerie?

Dat is subtieler, want de nota formuleert weinig expliciete grenzen. Maar impliciet zijn er wel grenzen zichtbaar.

a. Geen totale staatscontrole over opvoeding

Hoewel onderwijs breed wordt opgevat, blijft er onderscheid tussen:

- onderwijs,
- gezin,

- gemeenschap,
- private sector,
- samenleving.

De nota benadrukt herhaaldelijk:

- ouderbetrokkenheid,
- gemeenschapsbetrokkenheid,
- samenwerking met private sector,
- partnerschappen.

Het ministerie positioneert zich dus eerder als:

- coördinator,
- facilitator,
- systeemregisseur,

dan als enige actor.

b. Het ministerie claimt niet volledige controle over leeruitkomsten

De nota erkent expliciet dat:

- sociaal-economische omstandigheden,
- infrastructuur,
- cultuur,
- technologie,
- klimaat,
- gezondheid

mede bepalen wat onderwijs kan bereiken.

Daarmee erkent het plan impliciet grenzen aan maakbaarheid.

c. Het ministerie stuurt vooral op systemen en randvoorwaarden

De sterkste rol van het ministerie ligt uiteindelijk bij:

- wetgeving,
- curriculum,

- kwaliteitszorg,
- governance,
- monitoring,
- infrastructuur,
- personeelsbeleid,
- financiering,
- data,
- implementatie.

De nota is opvallend “governance-heavy”.

Dat zie je bijvoorbeeld in:

- monitoring- en evaluatiesystemen,
- implementatieplannen,
- kwalificatiekaders,
- datacollectie,
- institutionele versterking,
- kwaliteitscontrole.

Dus:

- brede maatschappelijke ambitie,
- maar operationeel vooral systeemsturing.

3. Wat is de onderliggende staatsopvatting?

De nota weerspiegelt een moderne “ontwikkelingsstaat”-visie op onderwijs.

Onderwijs wordt gezien als instrument voor:

- economische ontwikkeling,
- sociale cohesie,
- nationale integratie,
- democratisch burgerschap,
- culturele integratie,
- technologische modernisering.

Dat betekent dat de grens van onderwijsbeleid relatief ver opschuift richting:

- sociaal beleid,
- cultuurbeleid,
- arbeidsmarktbeleid,
- digitaliseringsbeleid,
- jeugdbeleid.

Maar de nota trekt geen grens richting “alle maatschappelijke problemen oplossen”. In plaats daarvan presenteert het ministerie zich als:

- spil,
- aanjager,
- coördinator,
- kwaliteitsbewaker.

Samengevat

De nota bakent onderwijs zeer breed af:

Het ministerie begint bij:

- vroege kindontwikkeling,
- sociale ongelijkheid,
- mentale gezondheid,
- culturele vorming,
- digitale inclusie,
- burgerschap,
- arbeidsmarktvoorbereiding.

Het ministerie eindigt vooral waar:

- directe gezinsautonomie begint,
- maatschappelijke partners verantwoordelijkheid dragen,
- economische en sociale omstandigheden buiten directe onderwijssturing liggen.

De dominante bestuurslogica is:

niet “de staat geeft alleen les”,
maar:

de staat organiseert een integraal ontwikkelingssysteem rond het kind en de toekomstige
burger.

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Bijlage 3:

Vergelijking Sectorplan Onderwijs 2004-2008 en Nationaal Onderwijsbeleidsplan Suriname 2024-2031

Prompts: ECOIS, Responses: ChatGPT, Datum: mei 2026

Bronnen: verkrijgbaar via ECOIS

Je hebt zojuist het sectorplan 2004-2008 én het Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname 2024-2031 bekeken. Die verschillen 20 jaar in tijd. Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen beide rapporten.

De verschillen tussen het Sectorplan Onderwijs 2004–2008 en het Nationaal Onderwijs Beleidsplan Suriname (NOBS) 2024–2031 zijn behoorlijk fundamenteel. Ze gaan niet alleen over andere beleidsmaatregelen, maar weerspiegelen ook een andere visie op onderwijs, een andere rol van de overheid en een andere maatschappelijke context.

De kern van het verschil is:

- het sectorplan 2004–2008 is vooral een **klassiek moderniserings- en beheersplan**;
- het NOBS 2024–2031 is veel meer een **transformatieplan rond inclusie, competenties en maatschappelijke ontwikkeling**.

Hieronder de belangrijkste verschillen.

1. Van “onderwijssysteem verbeteren” naar “onderwijs transformeren”

Sectorplan 2004–2008

Het oudere plan is sterk gericht op:

- herstel van kwaliteit;
- efficiënter bestuur;
- betere doorstroming;
- verminderen van zittenblijven;

- curriculumverbetering;
- uitbreiding van capaciteit.

De toon is tamelijk technisch en bestuurlijk:

- het systeem moet beter functioneren;
- de organisatie moet efficiënter;
- de output moet omhoog.

Onderwijs wordt vooral gezien als:

- instrument voor nationale ontwikkeling;
- leverancier van geschoolde arbeidskrachten;
- middel om achterstanden weg te werken.

NOBS 2024–2031

Het nieuwe plan spreekt expliciet over:

- “transformatie van het onderwijssysteem”;
- ontwikkelingsgericht onderwijs (OGO);
- child-centered education;
- inclusiviteit;
- sociaal-emotionele ontwikkeling;
- burgerschap;
- culturele diversiteit;
- meertaligheid;
- technologische innovatie.

Onderwijs wordt nu veel breder opgevat:

- niet alleen kennisoverdracht;
- maar vorming van de hele persoon;
- inclusief welzijn, identiteit en maatschappelijke participatie.

Dat is een veel modernere en internationalere onderwijsvisie.

2. Van kennisgericht naar competentiegericht onderwijs

2004–2008

Het oudere plan is relatief traditioneel:

- nadruk op vakken;
- cognitieve prestaties;
- examens;
- rendement;
- structuurhervorming.

Hoewel er al aandacht was voor vaardigheden, stond kennisverwerving centraal.

2024–2031

Het NOBS verschuift expliciet naar:

- competentieontwikkeling;
- probleemoplossend vermogen;
- zelfstandig leren;
- samenwerken;
- flexibiliteit;
- arbeidsmarktvaardigheden;
- burgerschapsvorming.

Het document gebruikt duidelijk taal uit:

- 21st century skills;
- UNESCO;
- SDG-discours;
- internationaal onderwijsbeleid.

De leerling moet niet alleen “slagen”, maar:

- zich ontwikkelen;
- eigen leerwegen volgen;
- sociaal-emotioneel groeien.

3. Van centraal en uniform naar inclusief en divers

2004–2008

Het oudere plan denkt relatief uniform:

- één nationaal systeem;
- standaardisering;
- centrale kwaliteitscontrole.

Culturele en taalkundige diversiteit spelen een beperkte rol.

2024–2031

Het NOBS legt juist sterk nadruk op:

- inclusie;
- gelijke kansen;
- meertaligheid;
- onderwijs in het binnenland;
- culturele diversiteit;
- differentiatie;
- toegankelijkheid.

Dat weerspiegelt:

- meer aandacht voor Marron- en Inheemse gemeenschappen;
- grotere gevoeligheid voor sociale ongelijkheid;
- internationale inclusie-agenda's.

De leerling is niet langer de “gemiddelde leerling”, maar een individu met verschillende contexten en behoeften.

4. Digitalisering en technologie

2004–2008

Digitalisering speelt slechts een beperkte rol:

- ICT is ondersteunend;
- infrastructuurgericht.

2024–2031

Technologie is structureel onderdeel van de visie:

- digitaal onderwijs;
- moderne technologie;

- blended learning;
- digitale toegankelijkheid;
- infrastructuur voor afgelegen gebieden.

Dat verschil komt uiteraard ook voort uit:

- internetontwikkeling;
- covid-ervaringen;
- globalisering van onderwijs.

5. Andere kijk op beroepsonderwijs

2004–2008

Beroepsonderwijs wordt vooral gezien als:

- functioneel voor arbeidsmarkt;
- aparte onderwijsstroom.

2024–2031

Het NOBS probeert:

- beroepsonderwijs gelijkwaardiger te maken;
- samenwerking met bedrijfsleven te versterken;
- opleidingen flexibeler en sneller te maken.

Er klinkt ook een modern discours in door:

- leven lang leren;
- competentiecertificering;
- aansluiting op economische ontwikkeling.

6. Van ministerie als beheerder naar ministerie als regisseur van ecosystemen

2004–2008

Het ministerie staat centraal als:

- planner;
- uitvoerder;
- beheerder;

- toezichthouder.

Het model is hiërarchischer.

2024–2031

Het NOBS spreekt voortdurend over:

- stakeholders;
- partnerschappen;
- onderwijscongressen;
- ouders;
- bedrijfsleven;
- internationale organisaties;
- gemeenschappen.

De overheid wordt meer:

- facilitator;
- coördinator;
- netwerkregisseur.

UNICEF speelt zelfs zichtbaar een rol in de beleidsontwikkeling.

7. Veel sterkere internationale beïnvloeding

2004–2008

Het oudere plan is meer nationaal georiënteerd:

- onderwijsontwikkeling binnen Suriname;
- klassieke ontwikkelingsplanning.

2024–2031

Het NOBS sluit expliciet aan op:

- SDG's;
- inclusieve onderwijsagenda's;
- internationale kwaliteitszorg;
- accreditatie;
- mondiale competenties.

De taal van het document lijkt sterk beïnvloed door:

- UNESCO;
 - UNICEF;
 - internationale onderwijsconsultancy;
 - hedendaagse globale beleidsmodellen.
-

8. Verschil in toon: pragmatisch versus normatief

2004–2008

Het oudere document is:

- pragmatischer;
- technocratischer;
- concreter in beheerproblemen.

2024–2031

Het NOBS is:

- ambitieuzer;
- waardegedrevener;
- normatiever.

Het gebruikt termen als:

- inclusie;
- welzijn;
- diversiteit;
- burgerschap;
- veilige leeromgeving;
- eerlijke kansen.

Het document probeert niet alleen onderwijs te organiseren, maar ook:

- samenleving te vormen;
 - sociale verhoudingen te beïnvloeden;
 - nationale identiteit mede vorm te geven.
-

9. Historische context verklaart veel

De verschillen hangen sterk samen met de tijdgeest.

Rond 2004

Belangrijke thema's:

- institutionele opbouw;
- economische stabilisatie;
- efficiënt bestuur;
- toegang tot onderwijs;
- herstel van kwaliteit.

Rond 2024

Belangrijke thema's:

- post-covid herstel;
- digitalisering;
- inclusiviteit;
- ongelijkheid;
- mondiale concurrentie;
- sociaal-emotioneel welzijn;
- SDG's;
- dekoloniale en multiculturele gevoeligheden.

Samengevat in één zin

Het sectorplan 2004–2008 probeert vooral het bestaande onderwijssysteem beter te laten functioneren; het NOBS 2024–2031 probeert het onderwijs fundamenteel te herdefiniëren rond inclusie, competenties, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke transformatie.

*Bij de bespreking van de verschillen verwijs je herhaaldelijk naar de SDGs.
Waar vind ik dat terug in het NOBS rapport?*

De verwijzing naar de Sustainable Development Goals (SDG's) staat niet altijd letterlijk en prominent als afzonderlijk hoofdstuk in het NOBS, maar is wel duidelijk aanwezig in de inhoud, terminologie en beleidskaders van het document.

De belangrijkste expliciete aanknopingspunten zijn:

1. Rechtstreekse verwijzing naar SDG 4

In het NOBS wordt expliciet aangesloten bij internationale onderwijsdoelen, met name:

- “inclusive and equitable quality education”;
- “lifelong learning opportunities for all”.

Dat is vrijwel letterlijk de formulering van SDG 4 van de Verenigde Naties:

“Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.”

Die formulering komt terug in passages over:

- inclusiviteit;
- gelijke kansen;
- leven lang leren;
- toegankelijkheid van onderwijs.

Het NOBS positioneert zich daarmee duidelijk binnen het SDG-kader.

2. De kernbegrippen van het rapport zijn typisch SDG-discours

Zelfs waar SDG's niet expliciet genoemd worden, gebruikt het document systematisch de taal van de internationale SDG/UNESCO-agenda. Bijvoorbeeld:

Begrip in NOBS	Typische herkomst
Inclusief onderwijs	SDG 4 / UNESCO
Lifelong learning	SDG 4
Equity / gelijke kansen	SDG 4
Quality education	SDG 4
21st century skills	UNESCO/OECD
Gendergelijkheid	SDG 5
Partnerschappen	SDG 17
Duurzame ontwikkeling	SDG-agenda algemeen

Deze terminologie kwam nauwelijks voor in het sectorplan 2004–2008.

3. Internationale organisaties worden expliciet betrokken

Het beleidsproces van het NOBS werd ondersteund door onder andere:

- UNICEF
- internationale onderwijsconsultants;
- multilaterale ontwikkelingspartners.

UNICEF beschrijft het beleid expliciet als onderdeel van bredere duurzame ontwikkelingsdoelen.

Daarnaast gebruikt het document beleidskaders die inhoudelijk sterk aansluiten op:

- UNESCO Education 2030;
 - SDG 4 targets;
 - inclusieve onderwijsagenda's.
-

4. De structuur van het beleid volgt SDG-logica

Het NOBS behandelt thema's die rechtstreeks overeenkomen met SDG-subdoelen:

SDG 4 subdoel Terug te vinden in NOBS

Gelijke toegang toegankelijkheid, binnenland

Inclusie speciale onderwijsbehoeften

Kwaliteit curriculumherziening

Vaardigheden competentiegericht onderwijs

Leven lang leren flexibele leertrajecten

Docentkwaliteit professionalisering

Digitale toegang ICT en blended learning

Dat patroon is te systematisch om toevallig te zijn.

5. Waarom het soms impliciet blijft

Het NOBS is geen VN-rapport maar een nationaal beleidsdocument. Daarom kiest het vaak voor:

- nationale formuleringen;
- praktische beleidsdoelen;
- lokale prioriteiten.

Maar inhoudelijk is het sterk ingebed in internationale ontwikkelingskaders.

Je ziet dat vooral aan:

- de woordkeuze;
- de onderwijsvisie;
- de nadruk op inclusie en equity;
- de koppeling tussen onderwijs en duurzame ontwikkeling.

Kort gezegd

De SDG-invloed in het NOBS zit:

1. deels expliciet in verwijzingen naar inclusief kwaliteitsonderwijs en leven lang leren;
2. maar vooral impliciet in de volledige beleidslogica, terminologie en prioriteiten van het document.

Het rapport ademt feitelijk de taal van SDG 4, ook wanneer “SDG” niet voortdurend letterlijk genoemd wordt.

Bedankt, als ik de zaak nu omdraai. Als ik naar de UN SDGs kijk zoals beschreven in "Transforming our world, the 2030 agenda for sustainable development", welke targets zouden dan onderdeel moeten zijn van de implementatie van het NOBS ?

Het NOBS 2024–2031 sluit het sterkst aan bij SDG 4 (“Quality Education”), maar een serieuze implementatie van het NOBS raakt in feite een veel bredere groep SDG-targets. Het onderwijsbeleid functioneert impliciet als een instrument voor sociale, economische en institutionele transformatie.

Je kunt de relevante SDG-targets grofweg in vier lagen indelen:

1. Kernlaag: SDG 4 — onderwijs zelf

Dit zijn de targets die vrijwel rechtstreeks in het NOBS terugkomen.

United Nations SDG 4.1

Gratis, kwalitatief primair en secundair onderwijs

Relevantie voor NOBS:

- verbetering leerresultaten;
 - doorstroming;
 - verminderen uitval;
 - kwaliteitsverbetering;
 - curriculumhervorming.
-

SDG 4.2

Toegang tot voorschoolse ontwikkeling en kleuteronderwijs

Terug te vinden in:

- vroege ontwikkeling;
 - foundation learning;
 - aandacht voor jonge kinderen.
-

SDG 4.3

Gelijke toegang tot technisch, beroeps- en hoger onderwijs

Sterk aanwezig in:

- beroepsonderwijs;
 - flexibilisering;
 - aansluiting arbeidsmarkt;
 - toegankelijkheid.
-

SDG 4.4

Relevante vaardigheden voor werkgelegenheid

Dit is één van de meest zichtbare SDG-koppelingen in het NOBS:

- competentiegericht onderwijs;
 - digitale vaardigheden;
 - ondernemerschap;
 - 21st century skills.
-

SDG 4.5

Gelijke toegang voor kwetsbare groepen

Zeer centraal in het NOBS:

- binnenland;
 - inclusie;
 - gender;
 - leerlingen met speciale behoeften;
 - geografische ongelijkheid.
-

SDG 4.6

Geletterdheid en gecijferdheid

Aanwezig via:

- basisvaardigheden;
 - kwaliteitsverbetering;
 - leerachterstanden.
-

SDG 4.7

Education for sustainable development, global citizenship, culture

Waarschijnlijk het meest ideologisch zichtbare onderdeel:

- burgerschap;
- culturele diversiteit;
- sociale cohesie;
- duurzaamheid;
- vredescultuur;

- respect voor diversiteit.

Hier zie je het sterkst de UNESCO/SDG-invloed.

SDG 4.a

Veilige, inclusieve leeromgevingen

Terug in:

- schoolinfrastructuur;
 - digitale toegang;
 - veilige leeromgeving;
 - toegankelijkheid.
-

SDG 4.c

Verhoging kwaliteit van docenten

Een belangrijk uitvoeringsonderdeel:

- professionalisering;
 - training;
 - capaciteitsontwikkeling.
-

2. Sociale SDGs die indirect via onderwijs worden uitgevoerd

Het NOBS positioneert onderwijs duidelijk als instrument voor bredere maatschappelijke ontwikkeling.

SDG 1 — No Poverty

Relevant target: 1.4

Gelijke toegang tot basisdiensten

Onderwijs wordt gezien als:

- mechanisme voor sociale mobiliteit;
 - vermindering van achterstanden.
-

SDG 5 — Gender Equality

Relevant targets:

- 5.1 discriminatie beëindigen;
- 5.5 participatie bevorderen.

Hoewel niet extreem prominent, ondersteunt het NOBS:

- gelijke toegang;
 - participatie van meisjes;
 - inclusieve kansen.
-

SDG 8 — Decent Work and Economic Growth

Relevant target: 8.6

Meer jongeren in werk, opleiding of training

Zeer belangrijk in:

- beroepsonderwijs;
 - employability;
 - skills;
 - arbeidsmarktaansluiting.
-

SDG 10 — Reduced Inequalities

Relevant target: 10.2

Sociale inclusie bevorderen

Misschien wel één van de sterkste impliciete doelen:

- regionale ongelijkheid;
 - binnenland;
 - kwetsbare groepen;
 - inclusieve participatie.
-

SDG 16 — Peace, Justice and Strong Institutions

Relevant targets:

- 16.6 effectieve instituties;
- 16.7 inclusieve besluitvorming.

Terug te zien in:

- stakeholderparticipatie;
 - governance;
 - transparantie;
 - onderwijs als burgerschapsvorming.
-

3. Institutionele SDGs

Het NOBS is ook een governance-document.

SDG 17 — Partnerships for the Goals

Relevant target: 17.16–17.17

Internationale en multi-stakeholder samenwerking

Dit zie je overal:

- partnerschappen;
- samenwerking met UNICEF;
- private sector;
- internationale organisaties;
- gemeenschappen.

Dit is wezenlijk anders dan het sectorplan 2004–2008.

4. Targets die eigenlijk nog zwak uitgewerkt lijken

Interessant is ook welke SDG-targets nog beperkt geconcretiseerd zijn in het NOBS.

Klimaat en duurzaamheid (SDG 13)

Hoewel “duurzaamheid” soms genoemd wordt:

- klimaatadaptatie;
- groene vaardigheden;

- environmental literacy

zijn nog relatief beperkt uitgewerkt.

Data en monitoring

SDG-logica vereist:

- indicatoren;
- evidence-based policy;
- meetbare outcomes.

Het NOBS bevat wel monitoringambities, maar vaak nog vrij algemeen.

Lifelong learning

Het principe wordt genoemd, maar:

- volwasseneneducatie;
- reskilling;
- microcredentials

zijn nog minder uitgewerkt dan in sommige moderne internationale beleidskaders.

Samenvattend

Als je het NOBS leest vanuit de SDG-agenda, dan functioneert het vooral als een implementatiekader voor:

Sterk aanwezig	Matig aanwezig	Nog relatief zwak
SDG 4 (onderwijs)	SDG 5 (gender)	SDG 13 (klimaat)
SDG 8 (werk)	SDG 16 (institutes)	volwasseneneducatie
SDG 10 (ongelijkheid)	SDG 1 (armoede)	harde monitoring
SDG 17 (partnerschappen)		

In één zin

De implementatie van het NOBS zou in SDG-termen vooral moeten worden opgevat als de nationale operationalisering van SDG 4, met sterke raakvlakken naar inclusie (SDG 10),

arbeid en vaardigheden (SDG 8), institutionele ontwikkeling (SDG 16) en internationale samenwerking (SDG 17).

ECOIS – Expertisecentrum Onderwijs & Innovatie Suriname – www.ecois.sr – info@ecois.sr

Bijlage 4: Analyse Industrial Baseline Study 2018

Prompts: ECOIS, Responses: ChatGPT, Datum: mei 2026

Bronnen: verkrijgbaar via ECOIS

Een aantal jaren geleden heeft Staatsolie Suriname het internationale onderzoeksbureau DAI opdracht gegeven een onderzoek in te stellen naar de competitiviteit van het Surinaamse bedrijfsleven (met het oog op toekomstige exploitatie van olie op zee). M.i. zijn alleen een stel sheets verspreid (zie bijlage).

- 1. Weet je waar ik dit rapport kan vinden of heb je er meer inhoudelijke info over.*
- 2. Ik zou graag meer willen weten over de grafiek op pagina 14 van de sheets, bijv gehanteerde definities, meetmethode, dimensies.*
- 3. Wat kunnen de sheets (of beter nog: het originele rapport) ons leren over veranderingen die in het Surinaamse onderwijs nodig zijn?*
- 4. Hoe is het rapport destijds ontvangen, wat heeft staatsolie, cq de Surinaamse regering er verder mee gedaan?*

Ik denk dat je doelt op de zogeheten **Industrial Baseline Study** die [DAI International Development](#) in 2018 voor [Staatsolie](#) uitvoerde. Dat onderzoek was expliciet bedoeld om te bepalen in hoeverre Surinaamse bedrijven en instellingen voorbereid waren op deelname aan een toekomstige offshore olie- en gasindustrie.

1. Waar is het rapport te vinden, en wat weten we inhoudelijk?

Voor zover publiek zichtbaar lijkt het volledige rapport nooit officieel online gepubliceerd te zijn. Wat wél publiek beschikbaar is:

- een presentatie/slidedeck met de “bevindingen Industrial Baseline Study”
- enkele samenvattingen op de Staatsolie-website
- verwijzingen in artikelen over local content en workforce development.

De belangrijkste publieke ingang is deze pagina van Staatsolie:

- [Staatsolie informatiepagina – Presentatie bevindingen Industrial Baseline Study](#)

Daarnaast geeft DAI zelf een korte projectbeschrijving met verrassend veel inhoudelijke details. Daaruit blijkt onder meer dat:

- 203 Surinaamse bedrijven zijn onderzocht;
- 45 supply-chain categorieën zijn geanalyseerd;
- gebruik is gemaakt van surveys, interviews, workshops en een eigen “LCOM analysis”;
- er strategieën zijn opgesteld voor korte, middellange en lange termijn.

Dat suggereert dat er waarschijnlijk méér was dan alleen een powerpoint: vermoedelijk een intern hoofdrapport plus technische annexen.

Mogelijke routes om het volledige rapport te vinden

Er zijn een paar realistische opties:

1. rechtstreeks bij [Staatsolie](#) (afdeling Local Content / Corporate Affairs);
2. via [DAI](#);
3. via het Suriname Business Forum of VSB;
4. mogelijk als bijlage bij een donor- of consultancyportal, maar ik vond geen publieke PDF.

Mijn indruk: het rapport was strategisch gevoelig (competitiveness gaps, institutionele zwaktes, opleidingsachterstanden) en daarom waarschijnlijk slechts beperkt verspreid.

2. De grafiek op pagina 14: definities, methode, dimensies

Ik heb de specifieke slide zelf niet kunnen openen via de zoekresultaten, dus ik kan de exacte grafiek niet letterlijk analyseren zonder de bijlage. Maar uit de DAI-methodologie valt wel vrij goed af te leiden wat er waarschijnlijk achter zit.

DAI noemt expliciet:

- supplier competitiveness;
- risk analysis;
- stakeholder mapping;
- LCOM analysis;
- vergelijking tussen lokale capaciteit en offshore demand.

Bij dergelijke “industrial baseline” studies worden meestal meerdere dimensies gecombineerd, bijvoorbeeld:

Dimensie	Mogelijke indicatoren
Technische capaciteit	apparatuur, certificering, engineering
HSE compliance	veiligheidssystemen, ISO/API normen
Workforce	beschikbaarheid geschoold personeel
Financiële kracht	cashflow, bonding, krediet
Operational maturity	planning, QA/QC, delivery
Scale/readiness	vermogen om offshore volumes aan te kunnen
Local participation	lokaal eigenaarschap / employment

Vaak gebruikt DAI hiervoor maturity scales of competitiveness scores (bijv. 1–5). De grafiek op pagina 14 kan dus heel goed een:

- radar/spider chart,
- gap analysis,
- readiness matrix,
- of supplier segmentation zijn geweest.

Wat waarschijnlijk cruciaal is

De studie lijkt niet primair gekeken te hebben naar:

“Kunnen Surinaamse bedrijven iets leveren?”

maar eerder:

“Kunnen zij consistent leveren volgens offshore internationale standaarden?”

Dat is een wezenlijk ander criterium.

De offshore-industrie werkt immers met extreem hoge eisen aan:

- uptime,
- veiligheid,
- traceability,
- certificering,
- logistieke betrouwbaarheid.

Een bedrijf kan lokaal uitstekend functioneren maar tóch “niet competitieve” zijn in offshore termen.

Als je wilt

Als je de slides uploadt (of alleen pagina 14), kan ik:

- de grafiek reconstrueren,
 - de waarschijnlijk gebruikte definities afleiden,
 - de onderliggende methodologie uitleggen,
 - en aangeven hoe dit aansluit bij internationale local-content frameworks (Noorwegen, Guyana, Trinidad, Ghana enz.).
-

3. Wat leert dit rapport over noodzakelijk onderwijsbeleid?

Hier wordt het echt interessant.

De studie heeft vrij directe consequenties voor het Surinaamse onderwijs. Staatsolie verwijst daar later zelf expliciet naar.

Belangrijkste impliciete boodschap

Het probleem is niet alleen “meer onderwijs”, maar:

- mismatch tussen onderwijs en industriële standaarden;
- onvoldoende beroepsgerichte specialisatie;
- gebrek aan certificering en applied skills;
- zwakke aansluiting tussen school en supply chain.

Concrete onderwijsimplicaties

a. Sterkere technische beroepsvorming

De studie leidde mede tot het opzetten van een Oil & Gas-richting bij NATIN.

Dat wijst erop dat men tekorten zag in:

- mechanical maintenance,
- instrumentation,
- welding,
- process operations,
- offshore safety,
- logistics,
- industrial electrical systems.

b. Internationale certificering centraal

Niet alleen diploma's, maar:

- ISO,
- API,
- HSE,
- TBOSIET,
- QA/QC,
- compliance culture.

De offshore-industrie “koopt vertrouwen”, niet alleen arbeid.

c. Soft skills en industrial discipline

Veel local-content studies benadrukken:

- punctualiteit,
- documentatie,
- English proficiency,
- reporting,
- projectmanagement,
- safety culture.

Dat vereist een andere pedagogische cultuur dan traditioneel schools onderwijs.

d. Duale / werkplekgerichte opleiding

Een belangrijke implicatie is:

- onderwijsinstellingen kunnen dit niet alleen;
- bedrijven moeten co-producent van vaardigheden worden.

Dus:

- stages,
- apprenticeships,
- industry labs,
- joint curricula.

e. Middelbaar technisch onderwijs wordt strategisch

Interessant is dat het rapport impliciet suggereert dat:

een land niet alleen profiteert van offshore olie via royalties, maar vooral via menselijk kapitaal en supplier upgrading.

Dat maakt technisch beroepsonderwijs feitelijk onderdeel van industriebeleid.

4. Hoe werd het rapport ontvangen en wat is ermee gedaan?

Ontvangst

Publiek debat over het rapport zelf lijkt beperkt geweest te zijn. Dat is opvallend.

Waarschijnlijk omdat:

- offshore olie toen nog onzeker was;
- de focus lag op “de vondsten” zelf;
- de technische inhoud van local content weinig publieke aandacht kreeg.

Maar binnen beleids- en ondernemerskringen lijkt het rapport wél invloedrijk geweest.

Concrete vervolgstappen

a. Local content agenda

De studie werd een belangrijke basis voor Staatsolie’s latere local-contentbeleid.

b. Opleidingsprogramma’s

Onder meer:

- NATIN Oil & Gas Program;
- Blue Wave supplier development;
- offshore safety training;
- samenwerking met ROC Kop van Noord-Holland.

c. Supplier development

Er kwam meer nadruk op:

- supplier registration,
- prequalification,
- certificering,
- matchmaking met internationale operators.

d. Institutionele verschuiving

Er zijn aanwijzingen dat het Suriname Business Forum deels als local-contentplatform werd gezien.

Wat níet echt gebeurd lijkt

Wat opvalt is dat Suriname géén breed nationaal industrial policy programma lijkt te hebben opgezet vergelijkbaar met:

- Noorwegen,
- Trinidad,
- Maleisië,
- of zelfs Guyana.

Veel initiatieven lijken:

- versnipperd,
- projectmatig,
- of sterk afhankelijk van Staatsolie zelf.

Daardoor bestaat het risico dat:

- offshore productie wel groeit,
- maar de bredere economie beperkt meeprofiteert.

Dat is ironisch genoeg precies het soort risico dat zulke baseline studies proberen bloot te leggen.

Mijn indruk is dat dit onderzoek eigenlijk veel belangrijker is dan de meeste publieke discussies over olie in Suriname. Het gaat namelijk niet over olie-opbrengsten zelf, maar over de vraag:

“Heeft Suriname de institutionele en menselijke capaciteit om van olie een brede ontwikkelingsmotor te maken?”

En precies daar raken onderwijs, bedrijfsleven en staatscapaciteit elkaar.

Bron: ibs-findings-presentation_nov-2018.pdf

Bron: ibs page 14.pdf

Sorry, ik vergat de bijlagen.

Dank — nu wordt het veel concreter. De slides blijken inderdaad aanzienlijk informatiever te zijn dan ik aanvankelijk dacht. Ze geven bovendien vrij duidelijke aanwijzingen over de onderliggende methodologie.

1. Wat blijkt nu over het “originele rapport”?

De presentatie is duidelijk gebaseerd op een veel uitgebreider technisch rapport. Dat zie je aan:

- de systematische opbouw;
- de gebruikte classificaties;
- de kwantificering van local content;
- de verwijzingen naar assessment criteria;
- de gefaseerde strategieën;
- en de onderwijsanalyse.

Het rapport lijkt minstens drie componenten te hebben gehad:

1. **Industrial Baseline Study**
Analyse van Surinaamse bedrijven en supply chains.
2. **Local Content Strategy**
Strategie om deelname van Surinaamse bedrijven te vergroten.
3. **TVET & Higher Education Strategy**
Analyse van beroeps- en hoger onderwijs.

Dat betekent dat dit niet alleen een economisch rapport was, maar eigenlijk een geïntegreerde:

- industriepolitieke,
- arbeidsmarktgerichte,
- en onderwijsstrategische studie.

Dat is beleidsmatig belangrijk.

2. De grafiek op pagina 14: wat betekent die waarschijnlijk?

De slide zegt:

“The average competitiveness score was 4.9 indicating that many companies must address performance gaps”

De eigenlijke grafiek is in de tekstextractie verloren gegaan, maar uit de rest van het deck is de methodologie vrij goed te reconstrueren.

Wat is waarschijnlijk gemeten?

Vrij zeker géén “concurrentievermogen” in macro-economische zin.

Het gaat vrijwel zeker om:

supplier competitiveness for participation in offshore oil & gas supply chains.

Dus: hoe geschikt zijn Surinaamse bedrijven als leverancier voor internationale offshore operators.

Hoe is zo’n score doorgaans opgebouwd?

DAI gebruikt in andere landen vaak maturity frameworks met meerdere dimensies.

Waarschijnlijk iets als:

Dimensie	Betekenis
HSSE	veiligheidssystemen
Quality assurance	documentatie, procedures
Technical capability	apparatuur, vakbekwaamheid
Management systems	audits, planning
Financial capacity	cashflow, krediet
Human resources	gekwalificeerd personeel
Experience	eerdere grote projecten
Infrastructure	opslag, logistiek, ICT

De score 4.9 suggereert waarschijnlijk:

- een schaal van 1–10,
 - of een maturity index waarbij 10 “offshore ready” betekent.
-

Waarom is die score belangrijk?

De kernboodschap van de studie is eigenlijk:

Surinaamse bedrijven zijn niet “slecht”, maar grotendeels niet offshore-ready.

Dat verschil is essentieel.

De presentatie noemt expliciet problemen met:

- safety culture;
- procedures;
- audits;
- certifications;
- supply chain depth;
- managerial skills.

Dus het gaat niet primair om:

- intelligentie,
- ondernemerschap,
- of motivatie,

maar om:

- institutionele volwassenheid,
- standaardisatie,
- betrouwbaarheid,
- en compliance.

Dat is een heel andere diagnose.

3. Wat leren de slides over het Surinaamse onderwijs?

Eigenlijk verrassend veel.

Dit deel van de presentatie is inhoudelijk sterker dan veel officiële onderwijsnota's.

A. Het rapport ziet onderwijs als economische infrastructuur

Dat blijkt expliciet uit de strategie:

“Leverage local content as a catalyst for economic development”

en:

“Emphasize capacity building and upskilling of the private sector”

Onderwijs wordt dus niet gezien als:

- alleen sociale voorziening,
- of algemene vorming,

maar als:

productief systeem voor capability formation.

Dat is een vrij technocratische maar economisch krachtige visie.

B. De kernkritiek op het onderwijs

Slide 24 is misschien wel de belangrijkste slide van het hele deck.

Daar staan vier structurele problemen:

Probleem	Implicatie
Geen Competency Based Training	te theoretisch
Docenten verliezen contact met industrie verouderde kennis	
Onderfinanciering	geen moderne apparatuur
Slechte labs/workshops	onvoldoende praktijkervaring

Dat is een bijzonder scherpe diagnose.

C. Ze pleiten impliciet voor een ander onderwijsmodel

Het rapport stuurt duidelijk richting:

van:

- klassikaal,
- diploma-georiënteerd,
- aanbodgestuurd onderwijs,

naar:

- competency based,
- modulair,
- praktijkgericht,
- industry-linked onderwijs.

Dat is een fundamentele paradigkawisseling.

D. Interessant: men denkt in ecosystemen

Het rapport benadrukt:

- apprenticeships,
- supplier development,
- teacher training,
- curriculum development,
- industry coordination.

Dus onderwijs wordt niet gezien als een autonoom ministerieproces.

Men denkt eerder in:

nationaal capability ecosystem.

Dat is vrij modern ontwikkelingsdenken.

4. Wat is politiek/economisch misschien de belangrijkste boodschap?

Een cruciale slide is pagina 16.

Daar staat feitelijk:

Scenario	Lokale opbrengst
-----------------	-------------------------

regionale shore base	~2%
----------------------	-----

lokale shore base	~6%
-------------------	-----

Dus:

- zónder actieve capaciteitsopbouw lekt vrijwel alle waarde weg;
- olie alleen creëert nauwelijks brede ontwikkeling;
- lokale infrastructuur + skills zijn doorslaggevend.

Dat is een enorm belangrijke beleidsles.

5. Hoe werd het rapport opgevolgd?

De presentatie noemt concrete acties:

a. Supplier Registration Portal

Moest bedrijven:

- informeren,

- voorbereiden,
 - verbinden,
 - transparantie bieden.
-

b. TVET enhancement initiative

Heel concreet:

curriculum development
equipment
apprenticeship programs
teacher training

Dat betekent dat Staatsolie en operators feitelijk mede-actoren in onderwijsbeleid werden.

Dat is institutioneel interessant:

- een staatsoliebedrijf gaat mede beroepsonderwijs hervormen.
-

6. Wat valt achteraf op?

Met kennis van 2026 is het opvallend hoe accuraat sommige diagnoses waren.

De studie voorspelde impliciet:

- grote druk op skills;
- behoefte aan logistieke infrastructuur;
- tekort aan offshore-ready bedrijven;
- belang van supplier development;
- noodzaak van institutionele coördinatie.

Dat blijkt grotendeels uitgekomen.

7. Maar er zit ook een zwakte in de studie

De studie is sterk:

- technisch,
- supply-chain georiënteerd,
- economisch rationeel.

Maar relatief zwak op:

- bredere sociale ontwikkeling,
- ongelijkheid,
- regionale spreiding,
- politieke economie,
- governance risico's,
- corruption capture,
- Dutch disease effecten.

Met andere woorden:

het rapport behandelt vooral:

“Hoe maximaliseren we local participation?”

maar minder:

“Hoe voorkomen we dat de olie-economie de rest van het land vervormt?”

Dat is typisch voor industrial baseline studies.

8. Mijn voorlopige conclusie

Dit deck is eigenlijk veel belangrijker dan het eruitziet.

Het bevat een impliciete ontwikkelingsfilosofie:

1. olie op zichzelf ontwikkelt een land niet;
2. lokale capaciteit bepaalt de echte opbrengst;
3. onderwijs is economische infrastructuur;
4. supplier development is belangrijker dan alleen royalties;
5. institutionele coördinatie is cruciaal.

In zekere zin is dit minder een “oliepresentatie” dan een:

blauwdruk voor capability-based development in Suriname.

Wat versta je onder Dutch disease effecten?

De term *Dutch disease* (“Hollandse ziekte”) verwijst naar een economisch verschijnsel waarbij een land rijk wordt door natuurlijke hulpbronnen — olie, gas, goud — maar waarbij die rijkdom onbedoeld andere delen van de economie verzwakt.

De naam komt van de ontdekking van aardgas in Nederland in de jaren 60.

Het basismechanisme

Stel:

- Suriname krijgt enorme olie-inkomsten;
- veel buitenlandse valuta stroomt binnen;
- lonen en prijzen stijgen;
- overheid en olie-industrie gaan veel uitgeven.

Dan gebeurt vaak het volgende:

Sector	Effect
Olie/gas	groeit snel
Overheid	groeit
Bouw/logistiek	groeit
Industrie	verliest concurrentiekracht
Landbouw	krimpt

Export buiten olie wordt duur

Onderwijs/zorg personeel loopt weg naar olie

Dus:

de olie-sector “zuigt” kapitaal, talent en aandacht weg uit andere sectoren.

Waarom heet dit “disease”?

Omdat het paradoxaal is:

Een land wordt rijker...

maar economisch vaak minder divers en kwetsbaarder.

De klassieke symptomen

1. Sterke munt / dure economie

Door olie-inkomsten stijgt de wisselkoers (of de reële koopkracht).

Gevolg:

- lokale productie wordt duur;
- import wordt goedkoper;
- eigen industrie verliest terrein.

Bijvoorbeeld:

- kip uit Brazilië goedkoper dan lokale kip;
 - meubels uit China goedkoper dan Surinaamse productie.
-

2. Talentmigratie naar olie

Mensen verlaten:

- onderwijs,
- landbouw,
- industrie,
- overheid,

voor:

- offshore jobs,
- contractors,
- logistiek,
- consultancy.

Daardoor ontstaat elders een skills crisis.

3. Inflatie van lonen en vastgoed

In olie-economieën zie je vaak:

- dure huur;
- dure grond;
- hoge salarissen in bepaalde sectoren.

Kleine bedrijven kunnen dan moeilijk personeel houden.

4. Overheidsafhankelijkheid

De staat krijgt zoveel olie-inkomsten dat:

- belastinginning minder belangrijk wordt;
 - hervormingen vertragen;
 - cliëntelisme kan groeien.
-

Waarom is dit relevant voor Suriname?

Omdat de DAI-studie impliciet probeert Dutch disease te voorkomen.

Dat zie je bijvoorbeeld hier:

“The strategy aims ... focusing on transferable capabilities to ensure maximum spill-over into other industries”

Dat is eigenlijk een anti-Dutch disease strategie.

Men probeert:

- olie te gebruiken om andere sectoren sterker te maken;
 - niet alleen om olie zelf te exploiteren.
-

Daarom hamert het rapport op:

Thema	Anti-Dutch disease functie
TVET	skills opbouwen buiten pure olie
Supplier development	lokale bedrijven versterken
Transferability	kennis bruikbaar maken elders
Logistics	infrastructuur met bredere waarde
Manufacturing support	spillovers creëren
Local content	voorkomen dat alles geïmporteerd wordt

Interessant detail

Veel mensen denken dat Dutch disease vooral een valutaprobleem is.

Maar moderne economen zien het steeds meer als:

een capability probleem.

Dus:

- als olie geen menselijk kapitaal opbouwt,
- geen industriële vaardigheden creëert,
- geen institutionele versterking oplevert,

dan blijft er na de olie weinig over.

Dat is precies waarom het onderwijsdeel van het DAI-rapport zo belangrijk is.

Landenvergelijking

Relatief succesvol

Norway

- investeerde zwaar in onderwijs;
- bouwde eigen leveranciersindustrie;
- sterke instituties;
- sovereign wealth fund.

Gemengd succes

Trinidad and Tobago

- wel industriële ontwikkeling;
- maar ook afhankelijkheid en volatiliteit.

Minder succesvol

Venezuela

- extreme afhankelijkheid;
- zwakke diversificatie;
- institutionele erosie.

Heel relevant vergelijkingsland

Guyana

Heeft momenteel vergelijkbare discussies als Suriname:

- local content;
- workforce shortages;
- inflatie;
- vastgoedprijzen;

- buitenlandse dominantie van supply chains.

In één zin

Dutch disease betekent:

een natuurlijke rijkdom maakt een land rijk in geld, maar armer in productieve diversiteit en institutionele balans — tenzij het land actief investeert in brede capability development.

Je gaf aan dat de eigenlijke grafiek uit ibs page 14 in de tekstextractie verloren is gegaan. Daarom geef ik hier een verbale beschrijving:

Titel: The average competitiveness score was 4.9 indicating that many companies must address performance gaps

Graph: Spider web, 6 concentric polygones, no scale indicated, looks like 0-6.

Categories (clockwise):

Category Value

Business Capacity 5.4

Cost and Prices 5.2

Market Experience 4.5

Workplace Safety 5.8

Quality Standards 5.8

Timeliness 2.5

Workforce Skills 3.8

Financial Standing 6.0

Business Inputs 5.1

Dank — met deze beschrijving valt de methodologie inderdaad veel beter te reconstrueren.

1. Wat stelt deze spider chart eigenlijk voor?

Dit is vrijwel zeker een vorm van:

supplier competitiveness assessment / capability maturity assessment.

DAI heeft blijkbaar bedrijven beoordeeld op negen dimensies die cruciaal zijn voor deelname aan offshore oil & gas supply chains.

De score lijkt — zoals je al vermoedt — op een schaal van ongeveer 0–6 te liggen.

Dat zou logisch zijn:

- 0 = afwezig,

- 6 = offshore-ready / internationaal competitief.

De gemiddelde score van 4.9 betekent dan:

- Surinaamse bedrijven functioneren redelijk in een nationale context,
 - maar vertonen substantiële gaps voor offshore internationale standaarden.
-

2. Belangrijke observatie: dit is géén “algemene bedrijfsanalyse”

De gekozen categorieën verraden heel duidelijk het perspectief van internationale operators.

Dit zijn namelijk typisch de risico-assessment categorieën van:

- Exxon,
- Total,
- Shell,
- Apache,
- SBM,
- Schlumberger,
enz.

De vraag is niet:

“Is dit een goed Surinaams bedrijf?”

maar:

“Kunnen wij dit bedrijf veilig en betrouwbaar opnemen in een offshore supply chain?”

Dat is een veel strengere norm.

3. Interpretatie per categorie

a. Business Capacity — 5.4

Waarschijnlijk:

- organisatorische capaciteit;
- managementstructuur;
- operationeel vermogen;
- schaalbaarheid.

Interpretatie:

Surinaamse bedrijven worden gezien als behoorlijk ondernemend en flexibel.

Dat sluit aan bij slide 15:

“Demonstrated flexibility and adaptability”

b. Cost and Prices — 5.2

Interessant hoog.

Dat suggereert:

- bedrijven zijn prijscompetitief;
- lokale diensten kunnen relatief goedkoop zijn;
- mogelijk lage loonkosten.

Maar offshore industrie kijkt niet alleen naar prijs.

c. Market Experience — 4.5

Middelmatig.

Waarschijnlijk:

- beperkte ervaring met:
 - grote internationale projecten;
 - EPC-contracts;
 - offshore procurement;
 - complex QA/QC.

Dat wordt expliciet genoemd:

“Lack of understanding of offshore oil & gas industry”

d. Workplace Safety — 5.8

Heel interessant.

Dit suggereert dat:

- bedrijven formeel veiligheidsbewust zijn;
- of relatief goed scoren op basale safety procedures.

Maar hier zit mogelijk een paradox.

Want slide 15 zegt tegelijk:

“Inadequate safety processes and lack of safety culture”

Mogelijke verklaring:

- papierwerk/procedures aanwezig;
- maar safety culture nog niet diep geïnternaliseerd.

Dat zie je vaak in developing supply chains.

e. Quality Standards — 5.8

Opvallend hoog.

Mogelijke interpretatie:

- bedrijven begrijpen kwaliteitseisen;
- sommige firms hebben al ISO-achtige structuren;
- of ervaring met mijnbouw/infrastructuurprojecten.

Maar:

kwaliteitssystemen kunnen aanwezig zijn zonder offshore maturity.

f. Timeliness — 2.5

Dit is waarschijnlijk de meest vernietigende score van allemaal.

In offshore supply chains is timing cruciaal.

Vertraging betekent:

- rigs die miljoenen per dag kosten;
- stilgevallen operaties;
- enorme contractrisico's.

Deze lage score suggereert waarschijnlijk:

- logistieke problemen;
- importvertragingen;
- zwakke planning;
- bureaucratische frictie;

- beperkte projectdiscipline.

Dit kan voor operators een absolute dealbreaker zijn.

En het verklaart mogelijk waarom het rapport zo sterk hamert op:

- logistics,
- warehousing,
- shore base infrastructure.

g. Workforce Skills — 3.8

Dit sluit perfect aan bij het onderwijsdeel van het rapport.

Blijkbaar concludeerde DAI:

- er is arbeidspotentieel,
- maar onvoldoende offshore-ready skills.

Belangrijk:

dit gaat waarschijnlijk niet alleen om technische skills.

Maar ook:

- reporting;
- documentation;
- English;
- HSSE;
- QA/QC;
- maintenance discipline;
- supervisory capability.

h. Financial Standing — 6.0

Dit is fascinerend.

Blijkbaar vond DAI dat:

- veel bedrijven financieel gezond zijn,
- of toegang hebben tot kapitaal.

Dat verrast enigszins.

Mogelijke verklaring:

Suriname had al ervaring met:

- mijnbouw;
- infrastructuur;
- handelsbedrijven;
- import/logistiek.

Dus sommige firms hadden kapitaalbasis, maar nog niet offshore maturity.

i. Business Inputs — 5.1

Waarschijnlijk:

- toegang tot leveranciers;
- ICT;
- materialen;
- kantoorstructuren;
- ondersteunende diensten.

Maar slide 15 nuanceert dit:

“Lack of supply chain depth (most inputs imported)”

Dus:

basisinputs aanwezig,
maar beperkte industriële diepgang.

4. Wat is de diepere betekenis van deze grafiek?

De grafiek laat eigenlijk zien dat Suriname in 2018:

relatief sterk was in:

- ondernemerschap;
- flexibiliteit;
- financiële basis;
- basale business capability.

maar zwak in:

- industrial discipline;

- execution reliability;
- workforce specialization;
- operational systems.

Dat is een klassiek patroon in opkomende olie-economieën.

5. Waarom is “Timeliness” zo extreem belangrijk?

Ik denk eerlijk gezegd dat dit misschien de kernvariabele van de hele studie is.

Offshore industrie draait om:

- planning,
- uptime,
- predictability.

Niet alleen om technische capaciteit.

Een leverancier die:

- goed werk levert,
- maar drie weken te laat,

kan offshore waardeloos zijn.

Dus die 2.5 betekent mogelijk:

Surinaamse bedrijven werden gezien als onvoldoende betrouwbaar in execution.

Dat heeft enorme implicaties voor:

- onderwijs;
 - management training;
 - supply chain modernization;
 - digitalization;
 - logistiek;
 - governance.
-

6. Onderwijskundig is dit misschien de belangrijkste les

De grafiek suggereert impliciet dat het probleem niet alleen “kennis” is.

Maar:

professionele cultuur.

Daarom legt het rapport zoveel nadruk op:

- competency based training;
- apprenticeships;
- teacher industry exposure;
- safety culture;
- procedures;
- audits.

Men probeert eigenlijk:

een industriële werkcultuur op te bouwen.

Dat is veel fundamenteeler dan alleen technische scholing.

7. Interessante verborgen spanning in het rapport

Er zit een impliciete spanning tussen twee ontwikkelingsmodellen:

Model	Focus
Klassieke ontwikkelingsstaat	brede nationale opbouw
Offshore local-content model	supplier readiness

DAI zit duidelijk dichterbij het tweede model.

Daardoor krijgt onderwijs vooral waarde als:

- arbeidsmarktinstrument;
- capability system;
- supplier enabler.

Minder als:

- burgerschapsvorming;
- culturele ontwikkeling;
- sociale emancipatie.

Dat is beleidsmatig een belangrijk onderscheid.

Sorry, ik gaf aan: Graph: Spider web, 6 concentric polygones, no scale indicated, looks like 0-6. Maar de buitenste polygoon bevat geen meetpunten. De schaal lijkt dus op 0-7 (of misschien wel 1-7). Leidt dit tot aanpassingen in bovenstaande opmerkingen?

Ja — dat verandert de interpretatie subtiel maar betekenisvol.

Als de buitenste polygoon géén meetpunten bevat, dan is de schaal waarschijnlijk inderdaad:

- 1–7
of
- 0–7 met 7 als maximale rand.

En dat maakt de scores iets minder negatief dan ik eerder suggereerde.

1. Wat verandert er inhoudelijk?

Bij een 0–6 schaal

was 4.9 ongeveer:

$$\frac{4.9}{6} \approx 82\%$$

Dat zou vrij sterk zijn.

Bij een 1–7 schaal

wordt 4.9 eerder:

$$\frac{4.9 - 1}{6} \approx 65\%$$

of intuïtief:

middelmatig tot redelijk.

Dat past eigenlijk béter bij de rest van het rapport.

2. Dit sluit beter aan op de toon van de presentatie

De presentatie zegt namelijk niet:

“bedrijven zijn zwak”

maar eerder:

“bedrijven hebben duidelijke performance gaps”.

Dat is een genuanceerder oordeel.

En dat past beter bij:

- redelijke basiscapaciteit;
- maar onvoldoende offshore maturity.

3. De relatieve verschillen blijven belangrijker dan de absolute schaal

Eigenlijk is het meest interessante niet het gemiddelde 4.9, maar de spreiding tussen dimensies.

Die vertelt het echte verhaal:

Hoog

Laag

Financial Standing Timeliness

Workplace Safety Workforce Skills

Quality Standards Market Experience

Dat suggereert een economie die:

- ondernemend is,
- kapitaal heeft,
- basale structuren heeft,

maar:

- nog onvoldoende geïntegreerd is in internationale high-performance supply chains.

4. “Timeliness” blijft extreem laag

Zelfs bij een 1–7 schaal blijft:

$2.5/7 \approx 36\%$

Dus die score blijft uitzonderlijk problematisch.

Dat bevestigt dat DAI waarschijnlijk grote zorgen had over:

- leverbetrouwbaarheid;
- projectmanagement;
- logistieke efficiëntie;
- doorlooptijden;
- operationele discipline.

En offshore operators zijn hier obsessief gevoelig voor.

5. Ook “Workforce Skills” wordt nu beter interpreteerbaar

Bij 3.8 op 7:

- niet desastreus,
- maar duidelijk onvoldoende voor offshore standards.

Dat past exact bij slide 24 over:

- verouderde curricula;
 - zwakke labs;
 - gebrek aan CBT;
 - onvoldoende industry linkage.
-

6. De grafiek lijkt nu sterk op een maturity model

Ik vermoed steeds sterker dat DAI impliciet werkte met iets als:

Score Betekenis

- 1–2 weak capability
- 3–4 emerging capability
- 5 moderate competitiveness
- 6 strong competitiveness
- 7 international/offshore ready

Dat zou goed verklaren waarom:

- 4.9 als “average competitiveness” wordt gepresenteerd;
- maar tegelijk veel gaps worden benadrukt.

7. Dat verandert ook iets aan de onderwijsinterpretatie

Mijn eerdere lezing legde misschien iets te veel nadruk op “tekort”.

Maar bij een 1–7 schaal lijkt het rapport eerder te zeggen:

Suriname heeft een bruikbare basis, maar moet versneld upgraden.

Dus:

- niet “from zero”;
- wel “not yet offshore competitive”.

Dat is beleidsmatig een groot verschil.

8. Eigenlijk zegt de grafiek iets optimistischs

De studie lijkt impliciet te stellen:

Suriname heeft:

- ondernemers;
- bedrijven;
- financiële basis;
- adaptiviteit;
- enige kwaliteitscultuur.

Maar mist:

- schaal;
- industrial discipline;
- offshore ervaring;
- gespecialiseerde skills;
- execution reliability.

Dat is fundamenteel anders dan een situatie waarin er nauwelijks private-sectorcapaciteit bestaat.

En dat verklaart ook waarom DAI zo sterk inzet op:

- supplier upgrading;
- TVET enhancement;

- partnerships;
- apprenticeships;
- local-foreign JVs.

9. Mijn bijgewerkte samenvatting

Met een vermoedelijke 1–7 schaal zou ik de spider chart nu lezen als:

“De Surinaamse private sector beschikt over een redelijke basiscompetentie, maar heeft significante upgrading nodig om betrouwbaar te functioneren binnen internationale offshore supply chains.”

Dat is iets milder — en waarschijnlijk accurater — dan mijn eerdere interpretatie.

Toch begrijp ik dat "iets milder" niet goed. Als alle scores eerst op een schaal van zes geïnterpreteerd zijn en vervolgens op een schaal van zeven, dan gaan alle relatieve scores er toch op achteruit?

Je hebt helemaal gelijk — mijn formulering “iets milder” was onjuist. Dank voor de correctie.

Als dezelfde absolute scores op een grotere schaal worden geplaatst, dan worden de relatieve prestaties inderdaad lager, niet hoger.

Dus:

Score Op schaal 0–6 Op schaal 0–7

4.9	82%	70%
5.8	97%	83%
3.8	63%	54%
2.5	42%	36%

De implicatie is dus precies het omgekeerde van wat ik schreef:

de bedrijven scoren relatief zwakker als de schaal 0–7 is.

Wat betekent dat inhoudelijk?

Dat versterkt eigenlijk de centrale boodschap van het rapport:

- Surinaamse bedrijven hadden wel een basis,

- maar zaten nog duidelijk onder offshore-ready niveau.

En dan wordt vooral zichtbaar hoe problematisch sommige dimensies waren.

Vooral “Timeliness” wordt dan echt zorgwekkend

Bij een schaal van 7 is 2.5 niet “matig”, maar ronduit laag.

Dat suggereert dat DAI ernstige twijfels had over:

- leverbetrouwbaarheid;
- planning;
- logistieke efficiëntie;
- projectdiscipline;
- execution capability.

Voor offshore operators is dat cruciaal.

In die sector kan een vertraging:

- miljoenen dollars per dag kosten;
 - veiligheidsrisico's vergroten;
 - hele ketens stilleggen.
-

Ook “Workforce Skills” wordt zwakker

3.8 op 7 betekent:

- een bruikbare basis,
- maar duidelijk onvoldoende gespecialiseerde capaciteit.

Dat sluit nóg sterker aan op slide 24 over:

- verouderde curricula;
 - zwakke praktijkvoorzieningen;
 - onvoldoende industry exposure;
 - gebrek aan competency-based training.
-

Interessant gevolg: de hoge scores zijn dan óók relatief bescheidener

Zelfs:

- Workplace Safety = 5.8
- Quality Standards = 5.8
- Financial Standing = 6.0

zijn dan niet “excellent”, maar eerder:

redelijk goed, maar niet wereldklasse.

Dat past eigenlijk beter bij de rest van de presentatie, die voortdurend benadrukt:

- performance gaps;
- upgrading;
- supplier development;
- training;
- partnerships.

Mijn gecorrigeerde interpretatie

Bij een schaal van 0–7 of 1–7 leest de spider chart eerder als:

“De Surinaamse private sector beschikt over een beperkte tot matige competitiviteit voor offshore supply chains, met vooral ernstige tekorten in timeliness, workforce skills en internationale marktgereedheid.”

Dat is dus strenger — niet milder — dan bij een 0–6 interpretatie.

Je observatie klopt volledig.